БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 72 (8904)
МАРТЫН 27
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РСФСР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй Конституциин 39-дэхи статьягай ёһоор иигэжэ **тогтообо:**

Россин Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын табадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1959 оной апрелиин 14-дэ Москва городто зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
И. ЗИМИН.

Москва, 1959 оной мартын 25.

1959 ондо үндэр баян ургаса абахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

* * *

...РЯТ ОРОНОЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ

Бурядай АССР-эй колхозууд, совхозууд болон РТС-үүдэй механизаторнуудай, кукурузашадай, уралан нарижуулагшадай республиканска съездэ хабаадагшадай хандаһан бэшэг

...эрэ нүхэдүүд!

...публикын съездэ суглараад, хүдөө ажахыгаа ...саашадань хүгжөөхэ тушаа Коммунистическэ ...ин түүхэтэ XXI съездын табиһан зорилгонуудые ...эн хэлсэһэнэй һүүлээр республикын хүдөө ажа... бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэл адли колхозууд, сов...дай, заһабарилгын техническэ станцинуудай ме...зnative торнууд, бидэнэр, 1959 ондо хүдөө ажахын про...уудые эхэдхэхэ талаар абаһан уялгаяа бүрин ...эхын түлөө бүгэдэниитын социалистическэ ...өөндэ оролсонобди. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орхо... 1959 ондо колхозууд болон совхозууд мяха 1,8 да... 1,4 дахин, ноохо 1,3 дахин, орооһо таряа 1,5 ...ехээр абаха, гектар бүриһөө 300 центнер куку... ногоон эшэ набшаһа, 120 центнер хартаабха ...уялга абаһан байна.

...уялгануудаа дүүргэхын тулада мүнөө жэлдэ ...гын гектар бүриин ургасые 3—4 центнерээр ...үүлхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхыень респуб... бүхы механизаторнуудые уряалнабди.

...ктор, комбайн, хүдөө ажахын бусад машина... колхозууд болон совхозуудай механизатор... бүтээсэ ехэтэйгээр, һаадгүйгөөр ашаг... шадаа һаань, мүн саг соонь заһабарил... техническэ харууһа эмхидхээ һаань, абаһан ...инай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ бидэнэр ...ойлгожо байнабди. Энэ зорилгоор иимэ юумэн ...нэ болоно:

...р халаанда хүдэлгэхөөр дүй дүршэлтэй тракто...уудаар, прицепщигүүдээр тракторай бүхы агре...удые һаяын болзор соо бүридүүлхэ, эдэнэртэй саг ...н агротехническэ семинар үнгэргэхэ, хабарай ...лмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд эрхим ша...айгаар халаанай нормо тракторист бүхэнөөр ...рэн дүүргүүлхэ;

...арай тарилгын эхилхэһээ урда тээ бүхы полевой ...удые, тракторна вагончигуудые бүрин бэл..., механизаторнуудта халуун эдеэ эмхидхэхэ. ...торнуудта техническэ харууһа эмхидхэхын тула... полевой стануудта хушалтатай сарайнуудые бари...эрэгтэй болохо запасной частьнуудаар хангажа, ...ы автомастерскойнуудые бүрин түгэс бэлэн бол... Түрхихэ тоһоор, горючяар, зэмсэгүүдээр, хэрэг... болохо запасной частьнуудаар тракторна агрега...ые хангаха;

...арай хүдэлмэриин түсэб, агрегадай ябаха марш... мүн тракторнууд болон хүдөө ажахын машина...ай хойноһоо техническэ харууһа эмхидхэхэ түсэб ...жо, ахалагша тракторист бүхэндэ үгэхэ. Хабарай ...гын эхилхэтэй хамта тракторай гаргашалһан ту...н тоогойнь зэргээр техническэ талаар хангадаг ...да орохо, тиигэжэ энэ гурим нэбтэрүүлһэнэй ... трактор бүхэндэ заһабари, техническэ харууһа ...ээ мянган түхэриг, центнер горючи алмаха;

...евой хүдэлмэриин үедэ горючи болон түрхидэг ...хинамжатайгаар хадагалха, арьбанаар гарга...а ёһотой. Энэ зорилгоор дизельнэ түлишые ажа...хэндэ тунааха хүдэлмэри эмхидхэхэ, тракторна ...ат бүхэниие заправка хэдэг зэмсэгээр хангаха;

...жэлдэ бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаг..., техническэ харууһа болон ашаглалгын зааба...наринаар сахиха, полевой стануудта хүдөө ажа... бүхы машинануудые жэшээтэ һайнаар хадагал... тиихэдэ хүдэлмэриһөө һуларһан сеялкэнүүд, ...ниваторнууд болон бусад машинануудые удаада...элэй—1960 оной хүдэлмэридэ бэлдэнгээ дары ...ха;

...ба саг соонь полинуудые борнойлжо, шииг нойто ...ха. Богонихон болзор соо, 10—12 үдэрһөө удаа...ангүй орооһото ургамал болон кукурузые тарижа ...хэ, тиихэдээ поли бүхэнэй агротехникэ, хүрэнгэ ...а нормо, үрэһые хэды шэнээн гүнзэгыдэ тариха ...й заабариие наринаар сахиха. Орооһото ургама...эрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар тариха арга үр...эр нэбтэрүүлхэ;

...эй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор полинууд ...н сабшалан дээрэ гаргагдаха наг шэбхын 75 про...ые хабарай тарилгын эхилтэр шэрэжэ дүүргэхэ, ...дээ полинууд болон сабшалан дээрэ аргал шэбхэ ...ые оньһожоруулха бүхы арга боломжо—ашаха, ...аха, сасаха гэхэ зэргын хүдэлмэри меха...шилха арга бэдэрхэ;

...алалга хадаа хүдөө ажахын бүхы ургамалай ур...е дээшэлүүлхэ шухала хэмжээ-ябуулга байһыень хараадаа абажа, таряалангай болон сабшалангай газарые эртүүр, мүн ургамалай ургажа байха үедэ уһалхын тулада уһалууриин бүхы системэнүүдые хүсэдөөр хэрэглэхэ, тэдэниие саг болзор соонь бэлдэхэ шухала хэмжээнүүдые абаха, тэрэшэлэн колхозууд болон совхозуудта уһалууриин системые барюулха хэмжээ абаха шухала;

Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие бүхы дээрэнь оньһожоруулһан дүй дүршэлые хараадаа абажа, энэ жэлдэ үбһэ, зелёнко хуряалгые хаа хаанагүй бүхыдэнь оньһожоруулан, гараар хэгдэхэ ажалые хороохо;

майн 1 болотор хуряалгын бүхы техникые заһажа дүүргэхэ. Мэргэжэл, дүршэл ехэтэй комбайнернууд болон машинистнуудые механизированнэ хүдэлмэридэ хэрэглэдэг болоёл. Хүдэлмэриин 10—12 үдэр соо ургаса хуряалгые үнгэргэе, тиихэдээ орооһото ургамалые ехэнхидээ амяарлан хуряае.

Нүхэдүүд! Малда тэжээлэй база богонихон болзор соо байгуулха асуудалые шиидхэжэ шадаха гол ургамал бологшо кукурузада тусгаар анхарал хандуулжа, энэ жэлдэ гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын ногоон эшэ набшаһа абахын түлөө тэмсэе гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые бидэнэр уринабди.

Энээндэ үнэн зүрхэнһөө хамсыгаа шамажа оробол, энэ дүүргэжэ боломоор зорилго гэжэ бидэнэр тоолонобди. Манай эндэхи эрхэ байдалда кукуруза ургуулжа болохо байһанда һэжэглэһэн зандаа байһан зарим колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн агрономууд, бусад мэргэжэлтэд бидэнэй дунда үшөө бии байһаар. Гэтэр манай республикын, манай ороной түрүү кукурузашадай энэ ургамалай баян ургаса абажа тодоруулһан дүй дүршэлдэ үнэншэхэгүй гү, али тоохогүй ябадал эдэнэр гаргадаг байна. Жэшээнь, 1958 ондо Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Ф. Д. Ринчиновэй звено 90 гектар газарай га бүриһөө 286 центнер кукурузын эшэ набшаһа абаһан байна; Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Н. И. Дампиловай звено 98 гектар газарай га бүриһөө 225 центнер, 50 гектар газарай га бүриһөө 300 центнер кукурузын эшэ набшаһа абаа. Манай ороной солото механизаторнууд нүхэд Гиталов, Мануковский гэгшэдэй, тэрэшэлэн республикын түрүүшүүл-кукурузашадай дүй дүршэлые хараадаа абажа, бидэнэр иимэ юумэ хэхэ ёһотойбди:

кукурузые тарижа ургуулха, ургасынь хойноһоо харууһалха, хуряаха хүдэлмэриие бүхы дээрэнь оньһожоруулха, тиихын тулада механизированнэ агрегадуудые һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ;

кукурузые ехэнхидээ уһалагдадаг газарта, пар дээрэ тариха, тиихэдээ 30 тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ гектар бүхэндэ заатагүй оруулха, ургажа байхадань минеральна үтэгжүүлгээр, шэбхын шүүһээр нэмэлтэ тэжээл оруулха;

кукуруза тарихын урда тээ механизаторнуудай, үйлэдбэриин бригадануудай бригадирнуудай, механигуудай, агрономуудай, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, совхозуудай директорнүүдэй семинар хаа хаанагүй үнгэргэжэ, кукуруза тарижа ургуулха агротехникэ шудалха;

кукурузые имагтал квадратно-гнездовой аргаар, томо жэжээрнь илгаһан, нара һалхинда дулаасуулһан, хороор угааһан үрэһөөр тариха хэрэгтэй. Уурхай бүхэндэ 2—3 үрэһэнһөө үсөөн бэшые тариха. Ургасын хойноһоо һайн харууһа эмхидхэхэ хэрэгтэй. Эшын бултайжа гараадүй байхада борнойлоод, эшын бултайжа байхада хоёр дахин борнойлхо. Ургамалай ургажа байха үедэ хэрээһэлүүлэн элдүүрилгэ хэхэ ёһотой. Ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэтээ хамта буртаг үбһэ үгы хэхээр хүнгэн шүдэтэй боронойнуудые буртаг үбһэ үгы хэдэг бүхы агрегадуудта зохёон хэхэ;

механизаторнуудай ажалые бүри урмашуулха зорилгоор кукурузын ургасын абтаһанай зэргээр ажалыень түлэхэ ёһотой.

Нүхэд механизаторнууд! Газар таряалангай болон мал ажалай продукци абалга ехэдхэхэ талаар, мүн ниитын малай тоо толгойе олошоруулха талаар абаһан социалистическэ уялгаяа дүүргэхын тулада трактор, машинануудые улам һайнаар ашаглаха ёһотойбди.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо баян дэлгэр ургаса абахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохыень республикын бүхы механизаторнууд болон кукурузашадые съездэ хабаадагшад уряална.

* * *

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ХАБАРАЙНГАА ТАРИЛГАДА ХЭР БЭЛЭН БОЛООД БАЙҺЫЕНЬ

МАРТЫН 26-һаа АПРЕЛИИН 5 ХҮРЭТЭР ОЛОНИИТЫН ХҮСӨӨР ШАЛГАЖА ҮЗЭЕ

Мүнөөдэр—шалгалтын хоёрдохи үдэр

Худал мэдээндэ абташоод...

НАРҺАТА. **(Телефоноор абтаба).** Эндэ һаяхан Яруунын мяха-һүнэй совхоз мартын 20-ной байдалаар таряалан, сабшалан дээрэ 6978 тонно наг шэбхэ гаргагдаба гэһэн мэдээ аймагай эмхи зургаанда үгөө юм.

— Һаяхан манайда наг шэбхэ зөөлгын тусхай һара соносхогдоо һэн. «Совхозоймнай 4 фермэ бүхэн үдэр бүри 100—150 тонно наг шэбхэ тус тустаа сабшалан, таряалан дээрэ зөөнэ гээшэ,—гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

Үнэндөө бодото байдалыень элирүүлэн хараха болоо һаа, эндэ наг шэбхэ зөөнэбди гэжэ үгэһэн мэдээниинь худал, миин нюдэ далдалжа байһан баримта болоно. Жэшээлхэдэ, совхозой 2-дохи фермые абаад үзээ. Тус фермын центр Шэрэнги тосхон хэдэн жэлэй наг шэбхэдээ даруулшанхай юм. Эндэ һаамхай үнеэдэй 5 гүүртэ бии.

Һаяхан нэгэтэ үглөөгүүр ахалагша малшан нүхэр Никитинэй даадаг гүүртын һаалишан Хуриганова малайнгаа шэбхые хорёод метр саашань абаашаад, дал хорёонуудай хоорондуур адхажа байгаа.

— Юундэ эндэ адханабта гэжэ асуухада:

— Жэл бүхэндэ иигэжэл адхадагбдил даа,—гэжэ һанаа амарханаар харюусана.

Тус фермын 5 гүүртэһээ үглөө бүри хамта 10—15 хоорбо наг шэбхэ гаргагдадаг болобошье, таряалан, сабшалан дээрэ абаашагдангүй, хэтэрхэдээ дал хорёонуудай хоорондуур, ой соогуур адхагдадаг байна. Харин тиихэдэ таряалангай газар холо бэшэ, 200 метрын зайда юм. Хэрбээ намарһаа эхилжэ үдэр бүри 10—15 хоорбо шэбхэ таряалан, сабшалан дээрээ адхадаг һаань, 5 һарын турша соо айхабтар ехэ наг шэбхэ гаргагдаһан байха һэн. Тиихэдэ фермэдэнь 13 «ДТ-54», 4 «Беларусь», 2 «С-80» тракторнууд, автомашинын хоорботой 2 прицеп, 80 гаран мори унаа бии юм. Хэрбээ энэ хүсэеэ һайса ашаглабал, гансашье шэнэ аргал бэшэ, мүн фермэ шадараа сугларһан хуушан шэбхые бултыень таряалан, сабшалан дээрээ зөөхэ аргатай байгаа. Зүгөөр фермые эрхилэгшэ нүхэр Жамсуев, зоотехник нүхэр Балданов, таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Доржиев гэгшэд энэ хэрэгые бодотоор эмхидхэхын орондо совхозойнгоо дирекцидэ худал мэдээ үгэжэ байна. Тэдэнэр мартын 20-ной байдалаар 1500 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ, тэрэнэй 100 тоннонь һүүлшын 10 хоног соо гаргагдаа гэһэн дээгүүр мэдээ үгөө юм. Хэбэрынь хашаанһаа гаргаһан үнөөхи наг шэбхээ сабшалан дээрэ гаргаабди гэжэ тоолодог байгаа ха. Теэд энээниие совхозой хүтэлбэрилэгшэд, директор нүхэр Зайцев һайн мэдэжэ байбашье, ёһотой хэмжээ абадаггүй, нюдэ балай, шэхэ дүлии ябадагынь гайхалтай.

Тус фермын Захын-Хушуун гэжэ газарай отарын хонидой хохир сабшалан дээгүүр һайса тараахын аргагүйгөөр нэгэл газарта обоо собоо адхагдашанхай. Тиихэдэ хониноййнь байра соо метр зузаан шэбхэ сугларшанхай.

— Энэмнай хэдэн жэлэй малтагдаагүй юм гээбы,—гэжэ отарые даагша Пэлжидмаа Галсанова хөөрэнэ.

Мүн Хара Тооромдо байдаг һубай бодо малайнь шэбхэ байраһаа холо абаашагдадаггүй. Эндэ дүтэхэн шубуунай фермэ бии юм. Хорёод метр ута, 6 метр үргэн шубуунай байра соо 25—30 сантиметр зузаан шэбхэ гэдэжэ захалшанхай. Теэд энээниие малтуулжа, хажуудаа байһан хахалагдаха газарые үтэгжүүлхын түлөө хэншье оролдоногүй. Тэрэ газартань шубуунай эдихэ орооһо таряан таригдаха юм.

Соносхогдоод байһан һара соо наг шэбхэ болон бусад үтэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ ехээр зөөжэ, курумканайхидай жэшээгээр ургасыень хоёр дахин дээшэлүүлхын түлөө Яруунын совхозойхид бодотоор оролдохо зэргэтэй.

Ц Дандаров.

Һанаа амар һууһаар, дээрээ ортошобо

Энэ жэлдэ Кяхтын хониной совхозой Бүрдэнэй фермэ (эрхилэгшэнь нүхэр Ц. А. Ванчиков) 1200 гектар газарта орооһо таряа болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха юм.

Хабарай тарилгын газаа ерээд байхада бүрдэнэйхид энэ шухала хэрэгтэ муугаар бэлдэжэ байна. Үрэһэ хүрэнгэнь һайнаар сэбэрлэгдээгүй, нара һалхинда гаргагдажа шанаржуулагданагүй.

Эндэ нэгэшье центнер овёсой үрэһэн үгы юм. 1300 центнер шэниисын үрэһээ андалдажа, овёс абахаар хараална. Теэд оройдоо хоёр автомашина шэниисын үрэһэ бэлэдхэлэй пунктда ябуулһаниинь муугаар сэбэрлэгдэһэн байжа гэдэргээ бусаагдаа. Үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдэнэгүй.

Урда жэлнүүдтэ Бүрдэнэй фермэ таряанай, үбһэ ногооной бага ургаса абадаг байгаа. Тэрэнэй нэгэ шалтагаанинь юун байгааб гэхэдэ, тэдэнэр поли, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха гээшые мэдэдэггүй һэн.

— Манай элһэтэй газарта хэды шэнээншье наг шэбхэ гаргахада биратай юумэ болохогүй, миил үлүү гарза гаргашалагдаха,—гэжэ фермын хүтэлбэрилэгшэд хөөрэдэг. Нээрээшье газарынь элһэтэй юм. Теэд имагтал элһэтэй газарые үтэгжүүлээгүйдэ ургаса абтахагүйнь мэдээжэ. Иигэжэ фермын хүтэлбэрилэгшэд урда жэлнүүдэйнгээ алдуу дутуунуудһаа ямаршье тобшолол хээгүй байһаар.

Поли, сабшалан дээрэ 3 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха аад, оройдоол 900 тонно гаргагдаа. Аргал шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ «Беларусь» трактор табигдаһан аад, тэрэнь иишэ тиишээ ябажа, ондоо юумэ хэдэг.

Адууһа малдаа шэмэтэ тэжээл—кукурузын силос элбэгээр бэлэдхэхын зорилгоор бүрдэнэйхид энэ жэлдэ 100 гектарта кукуруза тариха гэжэ хараалһан байна. Үшөө январь һарада кукуруза ургуулха звено эмхидхэгдэһэн аад, мүнөө хүрэтэр хүдэлнэгүй. Звеногой гэшүүд даалгагдаһан поли дээрээ наг шэбхэ гарганагүй.

Кукуруза ургуулха звено миил саарһан дээрэ эмхидхэгдэһэн байна гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй. Фермын хүтэлбэрилэгшэд унтаһанаа һэрижэ, кукуруза ургуулха звено дахин шэнээр эмхидхэхэ гэжэ һаял түхеэржэ байна. Тэрэнь хэзээ эмхидхэгдэжэ, ёһотоор хүдэлжэ эхилхэ юм мэдэгдэнэгүй. Кукуруза ургуулха хэрэгтэ совхозой главна агроном нүхэр Таряшинов мүн лэ анхаралаа хандуулнагүй, саарһан дээрэ эмхидхэгдэһэн звенонуудаараа һанаагаа дүүргээд лэ кабинет соогоо һуужа байна. Фермэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, тэндэхи агрономуудта нүхэр Таряшинов ямаршье эрилтэ хэнэгүй. Тусхайлжа хэлэбэл нүхэр Таряшинов фермэнүүд дээгүүр үсөөн ябадаг.

Совхозой хүдэлмэришэд, тэдэнэй тоодо бүрдэнэйхид, кукурузын үндэр баян ургаса абаха тушаа ехэ ехэ уялгануудые абаһан байна. Теэд абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө оролдоногүй.

Механизаторнуудай байха хээрын гэр байра заһабарилагдажа эхилээдүй. Байрануудайнь сонхо шэллэгдээгүй, үүдэ үрхэнүүдынь заһабарилагдаагүй, задагай зайдан байһаар.

Фермын хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр мүнөө хүрэтэр хабарай тарилгые үнгэргэхэ түсэб табигдаагүй, агрегадуудынь механизаторнуудаар хүсэд хангагдаагүй байна.

Д. Болхоев,
манай корреспондент.

☆

Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой механизатор Галдан Дарханов тракторист Владимир Будаевтаяа 150 гектар дээрэ кукурузын үндэр баян ургаса абаха гэжэ шиидээд, тарилгада һайнаар бэлдэжэ байнхай. Кукурузын поли дээрэ 1700 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Кукурузашадай хүдэлмэридэ Курумканай дунда һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һургуулиин һурагшад автомашинаар асарһан наг шэбхээ кукурузын поли дээрэ буулгажа байна.

А. Борисовай фото.

☆ ☆

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...ЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум энэ ...мартын 25-да боложо, эмхид...й асуудалнуудые хаража үзөө. ...хэр В. Е. Семичастнын партий...арюусалгата хүдэлмэридэ оро...болоһонтойнь дашарамдуулан, ...КСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секре...ри, бюрогой гэшүүнэй уялгаһаа ...ум сүлөөлбэ.

Нүхэр В. Е. Семичастные Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союзай хүндэтэ гэшүүнээр пленум һунгаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретаряар нүхэр С. П. Павлов һунгагдаба.

Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһонтойнь дашарамдуулан нүхэр Н. Ш. Васадзые ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретариин, бюрогой гэшүүнэй уялгаһаа пленум сүлөөлөө.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарьнуудаар, бюрогой гэшүүдээр нүхэд М. И. Журавлевае, А. Х. Везировые пленум һунгаһан байна.

СССР-эй профсоюзуудай XII съезд

СССР-эй профсоюзуудай съезд дээрэ нүхэр В. В. Гришинэй элидхэл, шалгалтын комиссиин элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ мартын 25-да үргэлжэлүүлэгдээ. Профсоюзуудай үмэнэ партиин XXI съездын табиһан зорилгонууд тухай, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые бүри үргэнөөр элсүүлэн эмхидхэхын тулада улам ехэ оролдолго гаргаха шухала байһан тухай, энээнэй тулада профсоюзуудай организацинуудай абажа байһан хэмжээнүүд тухай үгэ хэлэгшэд бултадаа дурдаһан байна.

Латвиин ажалшадай ехэ амжалтануудые туйлаһан тухай Латвиин профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **И. О. Пинксис** делегадуудта хөөрэжэ үгөө. Советскэ Союзай бусад республиканuудта орходоо Латвида Совет засагай 23 жэлээр хожомдожо тогтоһон болобошье, латын арад богонихон үе соо элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Республикын ажалшад социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Тиигэжэ гайхамшагта үүсхэлнүүд гаргагдаһан байха юм. Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада хүн бүхэнэй өөһэдынгөө түсэб зохёохын түлөө патриотическа хүдэлөөн дэлгэрһэн байна. Ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод олоороо хабаадалсадаг болоо.

1959 оной программые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө турбина бүтээдэг харьковайхидай хэжэ байһан тэмсэл тухай Харьковай турбинын заводой токарь **К. С. Кисляков** хөөрэһэн байна. 1958 оной турша соо гурбан жэлэй нормо дүүргэһэн нүхэр Кисляков, долоон жэлэй турша соо арбан табан жэлэй нормоһоо үсөөн бэшэ нормо дүүргэхэ, мэргэжэлдээ 20 залуушуулые һургаха гэжэ шиидээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, салин хүлһэ гуримшуулха, предприятинуудые богони болгогдоһон хүдэлмэриин үдэртэ оруулха тухай Ажалай болон салин хүлһэнэй асуудалнуудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. П. Волков** хэлэбэ. Ажалай түлөөһэ эмхидхэлгэдэ бии байһан дутуунууд профсоюзуудай организацинуудай сэхэ хабаадалгатайгаар зайсуулагдана. Тэрэшэлэн предприятинуудые богони болгогдоһон хүдэлмэриин үдэртэ оруулгада профсоюзна организацинууд хабаадалсана. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй баталан абаһан тогтоолой ёһоор хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай оройдоол гурбанайнь нэгэ хубиин салин хүлһэн гуримшуулагдаад байна. Эдэ түрүүшын дүнгүүдһээ хаража үзэхэдэ, имэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэ завод, фабрикануудай ажал хүдэлмэридэ һайнаар нүлөөлнэ. Тус хүдэлмэри бэелүүлгэдэ тохёолдодог дутуунуудтай бүри эрид шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй.

Рязанска областиин Ильичын нэрэмжэтэ совхозой һаалишан нүхэр **Е. Я. Киндинова** съездын делегадуудта иигэжэ мэдээсээ. Мяха, һү элбэгээр абаха уялгануудаа дүүргэхын түлөө областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тэмсэжэ байна. Ниитынгээ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсаха гэжэ би мүн лэ шиидээб. Даажа байһан үнеэн бүриһөө 1958 ондо 6708 килограмм һү һааһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 7500 килограмм хүрэтэр һү һааха уялга абаһан байнаб. Энэ уялгаяа нүхэр Киндинова амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Совхозой бүхы коллектив уялгаяа мүн лэ дүүргэжэ байна.

Москвагай областиин профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Г. В. Подельщиков** иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Тоосоото үе соо профсоюзууд улам эдэбхитэйгээр ажаллажа, ажахын болон соёл культурын байгуулалтада бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болоо. Шэнэ техникые нарижуулхын, дэлгэрүүлхын түлөө, алмалтын гурим наринаар сахихын түлөө, социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэхэдээ областиин хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай гаргадаг бүхы үнэтэ үүсхэлнүүдые профсоюзуудай обкомууд, фабрика, заводуудай комитедүүд һайнаар дэмжэнэ.

Ороной предприятинуудтахи шагнал олголгын гуримууд хуушараа. Тиимэһээ һайн үрэ дүн туйлаха ябадалда инженер, технигүүдые, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулжа шадахаар шэнэ гурим зохёохоор болоо гэжэ нүхэр Подельщиков шүүмжэлэл хэбэ.

Москва. СССР-эй профессиональна союзуудай XII съезд мартын 23-да Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдээ. **Зураг дээрэ:** заседаниин зал соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Москва-Сортировочная деподо коммунистическэ ажалай бригадануудай гайхамшагта хүдэлөөнэй яажа бии болоһон тухай түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр **Е. Т. Чередниченко** съездын делегадуудта хөөрэжэ үгөө.

Болгариин Арадай Республикын профсоюзуудай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Тодор Прахов** трибунын дэргэдэ ерэнэ. Болгариин ажалшадай зүгһөө съезддэ хабаадагшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга тэрэ дамжуулаа. Советскэ Союзай баатарлиг хүдэлмэришэн анги олон миллион ажалшадай хүсэлые бэелүүлэн, коммунизм байгуулжа байна. Коммунизм байгуулха зам КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд соо эли тодоор заагданхай. Аха дүү советскэ профсоюзуудай баян дүй дүршэлһөө Болгариин профессиональна союзууд һургаал абадаг байгаа, абанашье, саашадаашье абаха гэжэ тэрэ хэлээ.

Литвагай профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **П. П. Добровольскис** иигэжэ мэдээсээ. Литвагай промышленнэ бүхы продукци үнгэрэгшэ жэлдэ дайнай урда тээхи хэмжээнһээ найма дахин ехэ болоһон байна. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдал һайжарна. Профсоюзуудай республиканска совет совнархозтой генеральна хэлсээ хоёрдохи жэлээ батална. Усалталгаһаа һэргылхэ хэмжээнүүдые һайжаруулха, промышленностьда арюг сэбэрые сахиха, байрын гэрнүүдые болон культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бариха гэжэ энэ хэлсээгээр хараалагдаһан байна. Генеральна хэлсээнэй болон хамтын договорнуудай ёһоор тодорхойлогдоһон уялгануудые дүүргэлгын хойноһоо профсоюзуудай организацинууд хиналта хэжэ байдаг.

Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнууд тухай Гомелиин түмэр замшадай Культурын ордоной правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **М. Н. Синковский** хэлээ.

Алжирай ажалшадай бүгэдэ ниитын нэгэдэлэй түлөөлэгшэ нүхэр **Моашу Абдель-Кадер,** Албаниин Арадай Республикын профсоюзуудай центральна соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Гого Нуши,** Корейн Арадай-Демократическа Республикын профсоюзуудай нэгэдэлэй Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Ли Хе Сун,** Японой профсоюзуудай генеральна соведэй түлөөлэгшэ нүхэр **Иосио Минами** гэгшэд съездые амаршалһан байна.

* * *

Үдэшын заседани дээрэ Киргизиин профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **С. Садыгалиев** түрүүлжэ үгэ хэлээ. КПСС-эй XXI съездын баталан абаһан долоон жэлэй түсэб бүхы союзна республикануудай экономикые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ ехэ арга боломжо нээжэ үгөө. Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ябуулха шухала гэжэ Киргизиин профсоюзуудай организацинууд һайнаар мэдэнэ гээд тэрэ мэдүүлээ. Һүүлэй үедэ ВЦСПС хүтэлбэрилхы хүдэлмэрээ һайжаруулаа. Гэбэшье республикын профсоюзуудай организацинуудта бүри горьтой туһаламжа хэрэгтэй байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдтэ үндэһэлэн, комсомолой организацинуудай тодорхой түсэбүүдые зохёоһон тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. П. Павлов** хөөрэһэн байна. Миллион үлүүтэй залуу патриодууд комсомолой путёвкоор шухала барилганuудта гараха юм. Промышленностиин гол һалбаринуудай зуун заводой барилгые, үргэлжэ дээрэнь автоматизацилагдаһан хэдэн олон предприятиин барилгые комсомол шефтээ абахань. Түмэр замуудые барилгада, электрификацилгада, нефтепроводууд болон газопроводуудые барилгада комсомол хабаадалсана. Химическэ промышленностиие түргэнөөр хүгжөөлсэхэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм.

Эдир залуу хүбүүд, басагадай амжалтатайгаар һураха эрхэ байдал бии болгохо, залуу хүдэлмэришэдэй ажабайдал тухай хаа хаанагүй анхарал оролдолго гаргаха шухала байһан тухай нүхэр Павлов онсолон тэмдэглээ.

...Зал соо үхибүүдэй соггой хүхюун абяан зэдэлбэ. Пионернүүд болон октябрятанууд—ниислэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үхибүүд съездые амаршалхын тулада ерэһэн байгаа. Һуралсал болон амаралта тухай, Эхэ орондоо ашатай туһатай хүнүүд болохые тэдэнэй ехээр хүсэдэг тухай эдир москвагайхидай шүлэгөөр бэшэһэн амаршалга соо хэлэгдэнэ. Нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, үхибүүд президиумэй гэшүүдтэ, гадаадын оронуудһаа съезддэ ерэһэн айлшадта баглаа сэсэгүүдые барюулаад, тэдэндэ пионерэй галстугуудые зүүлгэбэ.

1959—1965 онуудта соёл культурын хэр зэргээр хүгжэхэ байһан тухай СССР-эй Культурын министр нүхэр **Н. А. Михайлов** делегадуудта хөөрэжэ үгөө.

Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ профсоюзуудай, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай горьтой үүргэ дүүргэхэ байһан тухай Армениин профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. Р. Айвазян** онсолон тэмдэглэһэн байна.

Вьетнамай Демократическа Республикын ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин секретарь нүхэр **Нгуен Дю Тин,** Монгол Арадай Республикын профсоюзуудай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Бальжинням,** Югославиин профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Мики Шпиляк,** Арабуудай профсоюзуудай уласхоорондын конфедерациин секретарь нүхэр **Мухаммед эль О'Кейли** гэгшэд өөһэдынгөө оронуудай ажалшадай зүгһөө СССР-эй профсоюзуудай съездые амаршалһан байна.

Таджигай профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Д. Искандаров,** профсоюзуудай Харьковай хизаарай соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. В. Мальцев,** Карелиин АССР-эй Пряжинска леспромхозой ахалагша мастер нүхэр **П. С. Гаврилов** мүн лэ үгэ хэлээ.

СССР-эй профсоюзуудай XII съезд мартын 26-да хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ МЕНДЕЛЕЕВСКЭ VIII СЪЕЗД АМАРШАЛГА ЭЛЬГЭЭГЭЭ

Менделеевскэ VIII съезд Москвада болоод, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ амаршалгын бэшэг эльгээгээ. Тэрээн сооњ иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Химиин мүнөө үеын хүгжэлтэ хадаа байгаалиин баялигуудые бүри хүсэдөөр ашаглан хэрэглэхэ, продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые богонихон болзор соо хүсэхэ, ахин гараха гэһэн СССР-эй экономическа гол зорилго шиидхэлгэдэ ехэ туһа нэмэри оруулха арга олгоно.

Химическэ промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ ажал үйлэдбэриин, эрдэм техникын талаар манай орондо коммунизмын үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн боложо үгэнэ гэжэ амаршалга соо хэлэгдэнэ.

Советскэ химигүүд—эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэд химическэ наука хүгжөөхын, химическэ промышленностьда техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгонуудые шиидхэхын тулада, коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ программа бэелүүлхын тулада бүхы арадтаяа хамта хамаг хүсэ шадалаа, зохёохы үүсхэл эдэбхеэ зорюулха гэжэ Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые съезд найдуулна.

(ТАСС).

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй сесси

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ УЛАМ ҺАЙНААР ХАНГАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУ

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат А. Г. ТАРАНЕНКЫН элидхэлһээ

Коммунистическэ партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд дотор совет арадай ажана тэниглэн байдал, оюун бодолойнь хүгжэлтэ тухай тон ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ нүхэр Тараненко элидхэлэйнгээ эхиндэ хэлэнэ. Совет хүнүүдэй үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулхадань таарамжатай зохид эрхэ байдал хангахын, ажабайдалыень бүри һайн, культурна болгохын тулада тэдэнэй хүсэ ба сагыень ээлдэг гэр байдал болон ажаһуудалда хабаатай ажалые хүнгэдхэхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгые үргэдхэхэ гээшэ эгээл шухала болоод байна гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. «Гэр байрануудай барилга үргэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ хэрэгтэ республикымнай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Городуудаар, хүдэлмэришэнэй тосхонууд болон хүдөө нютагуудаар һүүлэй жэлнүүдтэ гэр байра, коммунальна предприяти, һургуули, соёл культурын, медицинскэ эмхи зургаанууд, худалдаа наймаанай предприятинууд олоор баригдадаг болоо. Тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар горьтой хүдэлмэри хэгдээ.

Республика доторнай гэр байрын барилгада һүүлшын 7 жэлэй туршада 500 миллион шахуу түхэриг гаргашалагдажа, 398 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд ашаглалгада үгтэһэн байна. Энэнь революциин урдахи Верхнеудинск городой бүхы гэр байраһаа гурба дахин шахуу ехэ болоно.

Гадна хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд, хүдөөгэй интеллигентнэр өөһэдтөө гэрнүүдые барина. Һүүлшын 7 жэлэй туршада гүрэнэй мүнгэ зөөреэр городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта 3 мянга гаран гэр, хүдөө нютагуудта 13 мянган гэр баригдаа. Гансал 1958 ондо республика доторнай 2129 гэр баригдажа, ашаглалгада үгтөө.

Бидэ бүри олон байрын гэрнүүдые бариха арга боломжотой байгаабди гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Зарим министерствонүүдэй нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, Министрнүүдэй Соведэй, совнархозой барилгын организацинуудай, тэрэшэлэн ажахын организацинуудай муугаар хүдэлдэг дээрэһээ гэр байрын зарим барилганууд хэдэн жэлэй туршада дүүргэгдээгүй. Джидакомбинат, Галуута Нуурай рудоуправлени, шэлэй механизированнэ завод, «Бурстрой» трест болон бусад организацинууд байрын гэрнүүдые бариха түсэбөө дүүргэнэгүй. Министерствонүүд болон захиргаанууд гүрэнэй зөөреэр гэр байрануудые бариха түсэбөө 1958 ондо миил 81,7 процент дүүргээ. Илангаяа Коммунальна ажахын министерство энэ талаар ехэ гээгдэлдэ оронхой гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлбэ.

Колхозуудшье байрын гэрнүүдые барилгада анхарал багаар хандуулна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхозуудаар сагүргэлжэ хүдэлдэг барилгын бригаданууд эмхидхэгдэнэгүй. Тиимэ бригаданууд байгаашье һаа, үсөөхэн гэшүүдтэй, жэлэй дүрбэн сагта хүдэлнэгүй.

Һүүлэй үедэ Закаменай аймагай колхозуудта байрын гэрнүүдэй барилгын удаардаг болоһые тэсэхын аргагүй. Энэ аймагай малшадай олонхинь үмхирһэн, муу байранууд соо байдаг. Гүүртэ, фермэнүүд дээгүүр ажалладаг хүнүүдые һайн гэр байрануудаар хангаха ёһотойбди.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада гэр байрануудые бариха хэрэгтэ 1405 миллион түхэриг һомологдонхой. 1004,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байранууд арад зоной өөрынь зөөреэр баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ зэргэтэй. Энэ үе соо айл бүхэндэ тусгаар байра үгэхэ зорилго табигдана. Иимэ зорилго амжалтатайгаар дүүргэхын тулада барилгын организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулжа, барилгын хүдэлмэриие индустриальна арга методээр ябуулдаг, механизмууд болон хүдэлмэриин хүсые зүбөөр, һайнаар хэрэглэдэг, барилгын түрүү аргануудые халан абадаг болохо зэргэтэйбди.

«Арад зониие ажаһуудалай талаар улам һайнаар хангаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол һаяхан абтаһан байна. Энэ тогтоол соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ олзоборилгын коопераци, нютагай промышленность, коммунальна ажахы, эд хэрэглэгшэдэй коопераци шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ нүхэр Тараненко тэмдэглэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ 4 миллион түхэриг сэнтэй ажаһуудалда хабаатай элдэб хүдэлмэри хэгдээ.

Гэхэ зуура энэ талаар горьтойхон дутагдал үшөөл дайралдаһаар. Дээрэ дурсагдаһан предприятинууд зарим газарта дуталдана, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ гүйсэд хангагданагүй. Гансал аймагай центрнүүдтэ ажаһуудалда хабаатай предприятинууд бии юм. Олохон леспромхозууд, шэнэ барилганууд, колхозууд болон совхозуудаар тиимэ предприятинууд үгы. Илангаяа Ахын Хойто-Байгалай, Баунтын, Курумканай болон бусад зарим аймагуудта ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ муугаар хангагдана. Улан-Удэ городто хубсаһа хунар арилгаха гансахан артель бии. Теэд тэрэмнай мүртэй байрагүй. Гутал, сабхи оёдог, заһабарилдаг газарнуудта шухала зүйл дуталдана.

Электростанцинууд, водопровод, бани, хубсаһа угаадаг газарнуудай муугаар хүдэлдэг тухай ажалшадай зүгһөө гомдолнууд ородог гээшэ. Оёдолшод, эсхэгшэд, сабхишад, техническэ талаараа орёо зүйлнүүдые дархалдаг хүнүүдые бэлдэлгэ хангалтагүй байһаар.

Шэнэ баригдаһан гэр байшангуудай дэргэдэ ажаһуудалда хабаатай предприятинууд байгуулагдаха зэргэтэй. Олзоборилгын коопераци, нютагай промышленностиин зорилго юуб гэхэдэ, бүхы мастерскойнуудые хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээрнь хангажа, һайн мэргэжэлтэй хүнүүдые бэлдэжэ, тэндэ ажаллуулха, ажаһуудалай предприятинуудые үшөөл олон болгохо болоно.

КПСС-эй XXI съездын баталан абаһан даабарита тоонууд соо эдеэ хоолой, промышленна хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилжэ, арад зондоо худалдаха тушаа хэлэгдэнэ. Тиимэһээ худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд урда тон шухала зорилго табигдана гэжэ нүхэр Тараненко хэлэнэ.

Республикымнай худалдаа наймаанай организацинууд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хүдэлмэрээ зарим тэды һайжаруулаа. Хото городуудааршье, хүдөө нютагуудааршье худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд хүдэлмэриингөө формо болон арга методые нарижуулжа, арад зоноо культурнаар, һайнаар хангадаг болонхой. Зарим газарта наймаашангүй магазинууд зоной дунда хүндэтэй болоо. Холын малшадай фермэнүүд дээрэ тиимэ магазинууд бии боложо байна. Гадна эд бараагаа бултыень харуулжа, түхэл түхэлөөрнь худалдаха, зоной гэртэнь абаашаха гэхэ мэтэ шэнэ арга худалдаа наймаанда хэрэглэгдэнэ.

Гэхэ зуура худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд яһала дайралдана. Зарим газарта керосин, дабһа, зуруул, загаһа, хубсаһа, гутал гэхэ мэтэ ажаһуудалай эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд удаан саг соо худалдаанда гарангүй байдаг. Илангаяа механизатор болон малшад энэ талаар муугаар хангагдана. Хориин, Яруунын, Сэлэнгын, Зандрайн аймагуудай зарим магазинууд, столовонууд шалтагаангүйгөөр хаалтатай байдаг. Зарим газарта зониие мэхэлхэ, мүнгыень үлүү абаха һэдэлгэ наймаашадай зүгһөө гардаг юм. Иимэ ябадалые зайсуулха тушаа хэмжээн абтангүй үлэшэдэг байна. Арад зониие ажаһуудалдань хэрэгтэй зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха гээшэ худалдаа наймаанай организацинуудай шухала зорилго болоно.

Үнгэрөөшэ 1958 ондо соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри нилээд һайжараа. Республикын бүхы аймагууд, городуудаар культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй конференци боложо, ажал хүдэлмэри тухайдаа арад зоной урда тоосоһон байна.

Мухаршэбэрэй аймагай культурын эмхи зургаанууд һайнаар хүдэлдэг болонхой. Тэндэхи Культурын байшан, клубууд соо зондо зорюулагдаһан лекци, элидхэлнүүд ходо эмхидхэгдэжэ байдаг, агитаторнууд малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үдэр бүри ябуулдаг болоо. 1958 ондо аймаг сооњ хоёр клуб, 4 культбаза, 2 библиотекэ, номой магазин баригдаа.

Мүн Кударын, Сэлэнгын аймагуудай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд муу бэшээр хүдэлнэ.

Кударын аймагта һүүлэй хоёр жэлэй турша соо 17 культбаза баригдаа. Аймагай 500 һаалишад, хонишод дулаан, сэнгэлиг сэбэр байранууд дотороо культурнаар ажаһууна.

Соёл гэгээрэлэй зарим эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри үлэ мэдэг һайжарбашье, дутуу дутуу дунданууд байһал бии. Республикын соёл гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд арад зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хангалтагүй, муугаар ябуулдаг байһаар. Жэшээнь, Кяхтын аймагай культурын эм... зургаанууд ехэнхидээ хуушар... муудаһан, заахан гэрнүүдтэ ба... Теэд аймагай соёл гэгээрэлэй ... хон зургаанууд ажалаа тон һу... ябуулжа байна.

Тэрэшэлэн Хориин аймагта аж... шадые культурно-ажабайда... талаар хангалга муу бай... Культурын зарим эмхи зургаа... дынь байраар хүсэд хангагд... гүй, арад зоной дунда ойлгуу... жын хүдэлмэри һулаар ябуула... на. Кино харуулха 1958 оной ... дүүргэгдээгүй, зарим колхоздо ... ханигай үгыһөө кино заримдаа ... руулагданагүй.

Мүнөө искусствын, литерату... хүдэлмэрилэгшэд, уран һайха... бүлгэмүүдтэ хабаадагшад Моск... да болохо Бурядай искусство, л... ратурын хоёрдохи декададаа ... үүсхэл эдэбхитэйгээр бэлдэжэ б... на. Энэмнай удхаараа социалис... ческэ, маяг түхэлөөрөө национ... на искусство, литература хүгжө... хэрэгтэ парти, правительствын ... һөө айхабтар ехэ анхаралай таб... дадагые гэршэлэн харуулна гэ... элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Коммунистическэ парти, Совет... правительство һургуулинууд... улам бэхижүүлхэ асуудалда ан... рал ехээр хандуулдаг гээшэ. Ма... республикын бүхы һургуулинууд... хамта 103 мянган үхибүүд, зал... шуул һурана. 1952 онһоо 1958 ... хүрэтэр республика доторнай 31... нэ һургуули баригдаа. Гансал 1958 ондо 16 һургуули, 35 мас... ской, спортын 3 зал, нэгэ интер... колхозуудай, промышленна пр... приятинуудай хүсөөр баригдаа.

Яруунын, Мухаршэбэрэй, Бич... жанай аймагуудта һургуулиин ... рилга арад зоной хүсөөр эмхидх... дээ. Һургуулинуудай хүдэлмэри... шэнэдхэн хубилгаха тухай па... правительствын тогтоолые бэел... жэ, һуралсал болон ажал хүдэл... риин хоорондохи холбоое б... жүүлхын тула нилээд ехэ ю... хэгдэхэ ёһотой болоно.

1965 ондо республика дотор ... интернат-һургуули, тэрэ тоодо ... дунда интернат-һургуули, най... жэлэй 21 һургуули бии болохо ... Тэрээнһээ гадна 1965 ондо хүд... мэришэн залуушуулай 35, хүдөө ... луушуулай 50 һургуули хүд... байна. 1965 он болотор бүхы ... 19900 хүнэй һураха 39 һургуул... байшан баригдаха.

Багашуулые коммунистичес... ёһоор хүмүүжүүлхэ, һуралсал... эрид һайжаруулха хүдэлмэри... шэмтэйгээр ябуулха гээшэ рес... ликын арадай гэгээрэлэй зур... нуудай нангин уялга болоно г... элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Арад зоной бэеын элүүрые ... гаалха асуудалые манай Сов... рэнэй бүхы дэлхэй дээрэ эгээн ... наар шиидхэдэгынь мэдээжэ. ... нөө манай республика дотор ... дуудай, хүдөө нютагуудай 162 б... ница, нарайлалгын гэрнүүд, фе... шерскэ 400 пункт, колхозуу... нарайлалгын 108 гэр, үхибү... хүмүүжүүлдэг 2 байшан нээ... хэй. Эмнэлгын эмхи зургаануу... хим һайн лаборатори болон бу... зүйлнүүдээр хүсэд хангагданхай.

1952 онһоо 1958 он болотор р... публика соо 578 һууритай 13 б... ница, 5 поликлиникэ, аймагай 3 ... текэ, үхибүүдэй 8 ясли, хүм... жүүлгын байшан баригдаа.

Республикын олохон колхоз ... дынгөө хүсөөр һүүлэй 2—3 жэ... туршада участогай 5 больница, ... райлалгын 10 гэр, үхибүүдэй 18 ... ли, фельдшерскэ 29 пункт бари...

Эмнэлгын эмхи зургаану... ажал хүдэлмэриие һайжару... гэр байраар хангаха зарим т... хүдэлмэри хэгдэһэншье һаа, р... публикын олонхи аймагуудта ... талаар биратай юумэн хэгдэ... байһаар. Иволгын, Хориин, Му... шэбэрэй, Бичурын, Прибайкалы... Тарбагатайн аймагуудта эмнэл... эмхи зургаануудые бариха т... тон муугаар дүүргэгдэнэ.

Бурядай совнархозой предпр... тинууд эмнэлгын болон үхибү... эмхи зургаануудай байшангуу... барихын тулада һомологдоһон ... гэ. тон хангалтагүйгөөр ашагла...

Эмнэлгын эмхи зургаануудай ... дэлмэрилэгшэд промышленна пр... приятинууд болон хүдөө нютаг... та ариг сэбэрые сахиха хэмж... ябуулгануудые үргэн далайса... гаар эмхидхэнэгүй. Холын гүү... отарануудта ажалладаг мал... саг дары медицинын туһаламж... хүртэдэггүй байна. Эмнэлгын ... рим эмхи зургаануудай хүдэлм... лэгшэдэй ажал хүдэлмэридээ ... рюусалга багатайгаар, хайша ... гээр хандаһан ушар үзэгдэдэг.

Эдэ мэтын дутуу дунданууд ... ойрын сагта усадхажа, ажал хү... мэрээ эрид һайжаруулха гээшэ ... тагай Соведүүдэй болон элүү... сахиха зургаануудай шухала зо... го болоно гэжэ элидхэлшэ тэм... лээ.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй табадахи зарлалай нэгэдэхи сесси

Республикын ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангаха хэмжээнүүд тухай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ

☆ ☆

Депутат Т. Д. Сычевой үгэһөө

(Һунгуулиин Шергинскэ округ)

...ан жэлэй соёлой добтолгын ...ээ хойшо Байкало-Кударын ...а горьтой хүдэлмэри хэгдээд. Үнгэрэгшэ жэлдэ 2 клуб, 5 ...булан, 3 медпункт, үхибүү... ясли баригдаа. Мүн колхо... фермэ дээгүүр 11 хамтын 119 гэр баригдаһан, ком...хүсөөр 262 дүрбэлжэн метр ...тай гэр байра ашаглал...үгтэһэн, бүхы аймаг гүй...электрификацилагдаһан байна. ...ой культурна ажаһуудалай ...ын түсэб дүүргэгдээ. Гэхын ...анда эдэ барилганууд хадаа ...адай эдэбхи үүсхэлээр, оло... хүсөөр, колхозуудай мүнгэ...э бүтээгдэһэн байна.

...ан жэлэй соёлой добтолго ...ажалшадай эдэбхи үүсхэлые ...һан, культурно-ажаһууда... эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хан...алаар эрид шууд хубилалта ...шухала хэмжээ-ябуулга ... Аймаг доторхи колхоз, ...үүдтэ клубуудай, улаан бу...ай болон уран һайханай ...дэй хүдэлмэри эрид шууд ...аа гэжэ тэмдэглэмээр. Үнгэ... жэлдэ кино харагшадай тоо ...хиһээ 18 мянгаар олон ...үшалгадан тоо 2 мянгаар ...он байна. Гэбэшье ажал... культурно-ажаһуудалые ...хэрэгтэ дутуу дундануул ...hoop. Түбхын түрүүндэ ...дай элүүрые хамгаалха, эд ...аар хангаха уялгатай эмхи ...ууд хүдэлмэреэ үшөөл һайжаруулжа шадаагүй байһаар. Байкало-Кударын аймаг 1944 ондо бии болоо һэн. Ушар имэһээ культурно-ажаһуудалай эмхи зургаанууд үмхиржэ байһан, мүнөө үеын эрилтэдэ таарахагүй шахуу хуушан гэрнүүдтэй. Аймагай центрын магазинууд бултадаа гэр муутай. Аймагай эд хэрэглэгшэдэй союз мүнгэн сангай бэрхэшээлһээ гаража шададаггүй тулада магазинуудые шэнээр бариха аргагүй байдаг.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор Шергино тосхондо дунда һургуули 1962 ондо баригдаха ёһотой. Энэ һургуулиин барилгые 1962 ондо бэшэ, 1960 ондо болгохо тушаа эрилтэ табиха байнаб. Б-Кударын дунда һургуулида үхибүүдынь олошорһон дээрэһээ 1960 ондо һургуулиингаа гэртэ багтахаяа болихонь. Теэд Гэгээрэлэй министерство ямаршье хэмжээ абаагүй. Энэ хадаа ажалшадай эрилтэдэ тус министерствын хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэгээр хандадаг байһыень харуулна.

Байкало-Кударын аймаг бүхы дээрээ электрификацилагдаһан гэбэшье, Темлюйскэ цементын завод электроэнерги үгэхэеэ болишоод байха юм. Тэрээнһээнь шалтагаалжа станок, пилорама, таряа арилгадаг машина, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаан гэхэ мэтэ олон тоото эмхи зургаанууд хүдэлхэ аргагүй болошоод байдаг.

Энэ дутагдалые эсэслэн усадхаха шухала.

Депутат М. Ф. Шамсимухаметовэй үгэһөө

(Һунгуулиин Кирпично-заводской округ)

...С-эй XX съездын шиидхэбэ...ые бэелүүлэн, Железнодо... районой ажалшадай гэр ..., культурно-ажаһуудалай ...нүүдые хангаха талаар зарим ...дэлмэри хэгдээ. Һүүлэй хоёр ...туршада район дотор 2 ки...р баригдаа, 4 столово, 15 ма... үхибүүдэй 5 сад, 5 ясли нээг...ын Аршан тосхондо хубсаһа ...нэ мастерской ашаглалгада ... байна. Шэнэ магазинуудые ...э городой захаар ажаһуудаг ...адай эрилтые хангаха хэрэг...ай анхарал хандуулагдаа.

...ойнгоо ажалшадай куль... ажаһуудалай эрилтэнүүдые ...түргэс хангахын тулада 1959 ...онуудта элүүрые хамгаалха ...эмхи зургаануудые шэнээр ... 2 кинотеатр, ехэ больница, ...текэ нээхэ зорилготойбди. ...ий хадаа һунгагшадаймнай ...юм.

...—1960 онуудта хамта дээрээ ...эй эдеэлжэ байхаар 2 столо...во, ПВЗ-дэ горкоопторгын магазин бии болгохо зорилго...

...шадай элүүрые хамгаалха ...манда дутагдал олон. ПВЗ-...тэр замай узелай больница... үбшэнтэн нормоһоо хододоо ...хэлгагдадаг. Энэ дутагдалые ...усадхаха ёһотойбди.

...н дашарамда худалдаа най... болон нийтын эдеэ хоолой ...зургаануудай хүтэлбэрилэг...ажалшадай эрилтые хангаха ...да үшөөл хайша хэрэгээр ...ар байһаар. Железнодорожно район дотор байһан магазин столовонууд гоё һайхан гэрнүүдтэй, ариг сэбэрэй талаар айхабтар һайн наймаалагшадынь ажалшадта ёһо журам руу хандадаг байбашье һаань, городой заха хизаараар байһан магазинуудта тад ондоо байха юм. «Бурстройн» полигоной, ПВЗ-гэй табадахи участогай Халзан хадын магазинуудһаа ажалшад тон шухала болоходоӊь эд хэрэгсэл, эдеэ хоолой зүйл худалдажа абадаг байха юм. Тус магазинуудай газааншье, досооншье бог шоройгоор дүүрэн, элдэб зүйлэй эд бараан худхалдашанхай байхаһаа гадна, магазинууд соогуурнь элдэб амһарта, ханза хайрсаг хаяатай байха ушар тохёолдодог. Иимэ эбсэшэгүй байдалые городой нийтын эдеэ хоолой болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд усадхахын түлөө эрид шууд хэмжээ абанагүй.

Городой заха хизаараар промышленна эд бараа худалдаха магазинууд болон киоскнууд хомор.

Манай Железнодорожно райондохи столовонууд урдынхидаал адли муугаар хүдэлнэ. Газааһааншье харахада гэрынь дүрсэ түхэл муутай, досооншье сэбэр, хүнэй сэдьхэлдэ тааруу зохид бэшэ. Олонхи столовонуудта архи, пивэ худалдадаг дээрэһээнь ажалшадай амаржа байжа һайсаар эдеэлээд гарахын аргагүй байдаг. Столовонуудта худалдагдадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгые химдаруулхын түлөө хэншье оролдоногүй.

Нүхэр Г. И. Куликовой үгэһөө

(Бурпромсоведэй правлениин түрүүлэгшэ)

...шадай ажаһуудалай эрил...гаха хэрэгтэ 1958 ондо 7 ...н түхэриг гаргашалагдаһан ...һаа, 1965 ондо 22 миллион ... мүнгэн гаргашалагдаха ...рэй тоодо гутал, түмэр хэрэг...эй болон мебелиие заһабарил...хараалагдаһан мүнгэн 2 мил...00 мянган түхэригһөө 8050 ... түхэриг хүрэтэрөө ургаха. ...а оёлгодо 4 миллион түхэриг ...алагдаһан байгаа һаа, до...жэлэй эсэстэ 13 миллион түхэ...ргашалагдаха. Энэ үе соо 6 ...комбинадууд, 14 павильон гэ...нүүд шэнээр баригдаха. ...а сэбэрлэхэ фабрика, үхи... тусхай ателье баригдахаар ...гдана.

...шухала зорилгын табиг...айхада олзоборилгын коопе... бүхы хүдэлмэрилэгшэд ...н шэнэдхэн һайжаруулха зэр...ажаһуудалай эрилтэнүүдые ... предприятинуудта хү...20 оёдолшод, 28 саб...5 парикмахернууд, 8 фо...д болон бусад бэлдэг...йна. Ажалшадта өөһэдынь ...плати, пижама, самса...нүүдые мүнөө жэл оёдог ...йди.

Город болон хүдөө нютагуудаар гутал, хубсаһа, малгай сэбэрлэжэ шэрдэхэ мастерскойнууд нээгдэхэ юм. Улан-Удын промартельнүүдтэ мебель, чемодан заһабарилха мастерскойнууд нээгдэхэ, мүн ажалшадай байрануудые заһабарилжа үгэхэ барилгын тусхай бригада эмхидхэгдэхэ юм.

Городой ажалшадай ажаһуудалай эрилтые хангалгада Улан-Удын горсоведэй гүйсэдком анхаралаа ехээр хандуулха зэргэтэй. Гэбэшье гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гурьянов ателье болон мастерскойнуудай барилгые түргэдхэхын тула ёһотой хэмжээ абанагүй. Горсоведэй байшангай урда шэнэ ателье 4 жэлэй туршада баригдажа байна. Мүнөө эндэ цемент, извёстко, алебастр обоологдонхой. Теэд энэ барилгын хэзээшье дүүрэхэнь мэдэгдэнэгүй.

Хүдөө тосхонуудтахи манай артельнүүдые заримдаа ондоо ажал хэхыень баадхадаг байна. Тэдэмнай бишыхан гортоп гү, али леспромхоз шэнги болошодог. Нютагуудтахи советскэ органууд саашадаа иимэ ябадалые болюулха бэзэ гэжэ найдагдана.

☆ ☆

Депутат А. И. Поповой үгэһөө

(Һунгуулиин Мухаршэбэрэй округ)

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар ажалшадай ажана байдал болон соёл культурын хэмжээн үдэрһөө үдэртэ дээшэлжэ байна. Совет засагай үедэ оронойнгоо экономикын хүгжэжэ ургаһанай ашаар арад зоноймнай байдал ехээр һайжараа.

«Арад зоной ажаһуудалые улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной мартын 6-да гаргаһан тогтоол ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтые хангаха хэрэгтэ горьтойхон анхаралай хандуулагдадаг байһые гэршэлнэ.

Мухаршэбэрэй аймагта һүүлэй хэдэн жэлэй туршада культурно-ажаһуудалай барилга зарим тэды хэгдэһэн байна. Гансахан 1958 ондо байрын 250 гэр, 2 шэнэ клуб, 7 полевой стан, 3 культбаза, 1 дунда һургуули баригдаа.

Мүнөө жэл культурно-ажаһуудалай барилга улам үргэдхэжэ, 8 клуб болон Культурын байшан, 5 һургуули, үхибүүдэй 5 сад болон ясли, 6 магазин, 200-һаа үсөөн бэшэ байрын гэрнүүд колхознигууд болон хүдөөгэй интеллигенциин хүсэ зөөреэр баригдаха. Мүнөө жэл аймагнай бүхыдөө электрификацилагдахань. Колхозуудай экономикын хүгжэһэнэй ашаар хүдөөгэй ажалшадай байдал улам һайжарха зэргэтэй. Потребкооперациин эд бараанай эрьесэ гансахан 1958 ондо 1957 онтой сасуулхада 6,5 миллион түхэригөөр дээшэлээ. Жэл ерэхэ бүри хубсаһа хунар, гутал, мебель, радиоприёмник гэхэ мэтэ үнэтэ хэрэгсэлнүүдые колхознигууд ехээр худалдажа абадаг болоно. Гэхэ зуура ажалшадай ажаһуудалай эрилтые хангалга юрэнхыдөө үшөөл дутагдалтай байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин предприятинууд энэ талаар ажалшадай эрилтые һайнаар хангажа шаданагүй. Мүн худалдаа наймаанай организацинууд эд бараа ажалшадта хүргэхэ талаар үшөөл һулаар хүдэлнэ.

Хүдөө тосхонуудаар гэр байрын барилганууд ямар олоор баригдана гээшэб. Теэд тэдэ гэрнүүд соо табиха һайн шанартай мебель магазинуудта хододоо байдаггүй ха юм. Айл бүлэдэ хэрэгтэй элдэб зүйлнүүдые хэхэ модоор дуталданабди гэжэ хэлэхэдэ хэншье этигэхэгүй бшуу.

Манай аймагта олзоборилгын кооперациин 2 артель бии юм. Эдэ артельнүүд мебель хэдэг болохо арга боломжотой. Теэд Бурпромсовет эдэ артельнүүдые һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. Аймгүйсэдкомой шиидхэбэреэр Матросовой нэрэмжэтэ промартель 1959 ондо 400 мянга шахуу түхэригэй хэрэгсэлнүүдые хэхэ байһан юм. Харин Бурпромсовет мийн 200 мянган түхэригэй түсэб энэ артельдэ дээрэһээ тогтоожо үгэһэн байна. Гадна 1200 кубометр түлеэ хюрөөдэхэ даабари үгөө. Теэд энэ артельдэ түлеэ хюрөөдэхэ пилорама байхагүй, хэрбээ иимэ ехэ түлеэ гараар хюрөөдэхэ болоо һаа, ямар ехэ саг хэрэгтэй гээшэб?

Хүдөө нютагуудта мүнөө сэбэр һайханаар оёһон хубсаһа үмдэхэ дуратай болонхой. Теэд хүдөөгэй оёдолой мастерскойнуудта пальто, костюм гү, али плати һайнаар оюулхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, һайн мэргэжэлтэй бүд эсхэгшэд, оёдолшод үгы бшуу. Гадна сабхишан, парикмахер, оёдолшон, часай мастер гэхэ мэтэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй гэхээр.

Аймагай магазинуудта электроутюг, электроплитка, хубсаһа угаадаг машина, холодильник, пылесос, люстра гэхэ мэтэнүүд ехэ хомор. Республикын худалдаа наймаанай министерство, Буркоопсоюз хүдөө нютагууд тушаа һанаагаа табижа, тэндэхи ажалшадые ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдээр һайнаар хангадаг болохо ёһотой.

Депутат В. А. Сахьяновай үгэһөө

(Һунгуулиин Бичурын округ)

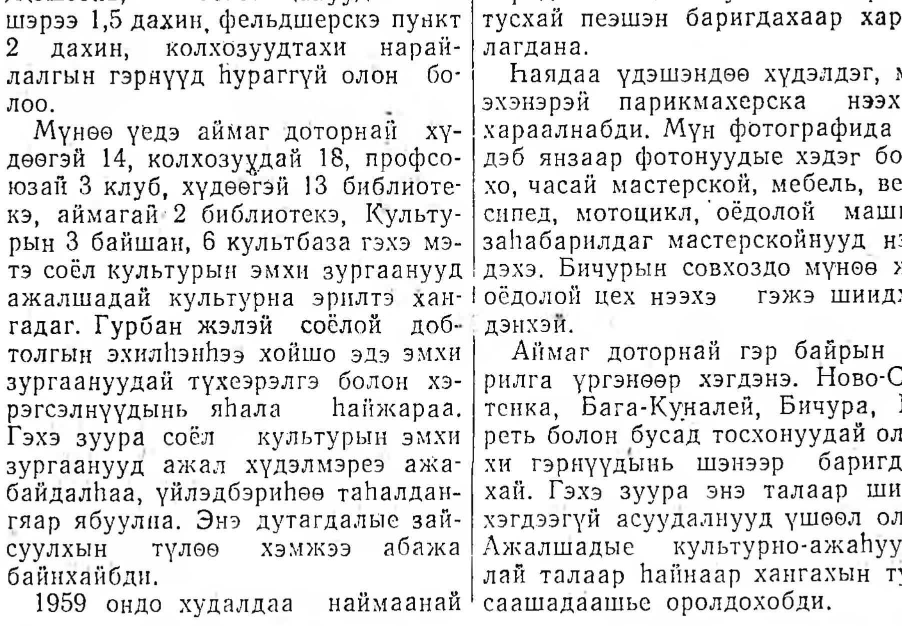
Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Бичурын аймагай ажалшад культурно-ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг предприятинуудай хүдэлмэрие зарим тэды һайжаруулжа шадаа. Энээнэйнь гэршэ юуб гэхэдэ, һүүлшын табан жэлэй туршада аймаг доторнай эд бараанай эрьесэ 2 дахин дээшэлээ, худалдаа наймаанай газарнууд олошороо. Аймагаймнай промартелиин бүтээн гаргаһан продукци 1953 онһоо хойшо мүнөө 4 дахин ехэ болоһон байна. Энэ үе соо ажалшадые медицинскэ талаар хангалга зарим тэды һайжараа. Жэшээнь, больницануудаймнай шэрээ 1,5 дахин, фельдшерскэ пункт 2 дахин, колхозуудтахи нарайлалгын гэрнүүд һураггүй олон болоо.

Мүнөө үедэ аймаг доторнай хүдөөгэй 14, колхозуудай 18, профсоюзай 3 клуб, хүдөөгэй 13 библиотекэ, аймагай 2 библиотекэ, Культурын 3 байшан, 6 культбаза гэхэ мэтэ соёл культурын эмхи зургаанууд ажалшадай культурна эрилтэ хангадаг. Гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхилһэнһээ хойшо эдэ эмхи зургаануудай түхеэрэлгэ болон хэрэгсэлнүүдынь яһала һайжараа. Гэхэ зуура соёл культурын эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэреэ ажабайдалһаа, үйлэдбэриһөө таһалдангяар ябуулна. Энэ дутагдалые зайсуулхын түлөө хэмжээ абажа байнхайбди.

1959 ондо худалдаа наймаанай организацинууд болон эдеэ хоолой предприятинуудые саашадань олошоруулжа, ажалшадайнгаа эрилтые бүри һайнаар хангаха талаар хэмжээнүүд абтажа байна. Жэшээнь, мүнөө жэл Бичурын совхоздо, мүн Бага-Куналей тосхондо столовонууд баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ зэргэтэй. Унда бэлдэхэ цех апрель һарада баригдажа дүүрэхэ, ерэхэ үбэлдөө колбаса хэдэг болохо байнабди. Бичура тосхондо мүнөө жэл 5 магазин, универмаг, мүн Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо сельмаг баригдажа дүүрэхэ зэргэтэй. Хилээмэ һайн шанартайгаар баридаг болохын тула пекарнида тусхай пеэшэн баригдахаар хараалагдана.

Һаядаа үдэшэндөө хүдэлдэг, мүн эхэнэрэй парикмахерска нээхээр хараалнабди. Мүн фотографида элдэб янзаар фотонуудые хэдэг болохо, часай мастерской, мебель, велосипед, мотоцикл, оёдолой машина заһабарилдаг мастерскойнууд нээгдэхэ. Бичурын совхоздо мүнөө жэл оёдолой цех нээхэ гэжэ шиидхэгдэнхэй.

Аймаг доторнай гэр байрын барилга үргэнөөр хэгдэнэ. Ново-Сретенка, Бага-Куналей, Бичура, Киреть болон бусад тосхонуудай олонхи гэрнүүдынь шэнээр баригданхай. Гэхэ зуура энэ талаар шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон. Ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар һайнаар хангахын тула саашадаашье оролдохобди.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй депутадууд: Иволгын совхозой овощь ургуулха бригадын звенье даагша А. Л. Астраханцева, Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой ангуушан А. С. Догончина, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. В. Борисова, Сэлэнгын совхозой хонишон Г. Б. Бальжиева гэшэд заседаниин забһарта хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

Депутат Б. Н. Нимаевай үгэһөө

(Һунгуулиин Тохойн округ)

Манай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо малай үбэлжэлгэ ехэ хүндөөр, бэрхэшээл ехэтэйгээр үнгэржэ байна. Жэжэ мал гарзалнашье. Гэбэшье колхознигууднай малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо байна.

Гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхилһэнһээ хойшо аймаг дотор, мүн манайшье колхоздо нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээнь, мартын 19—21-дэ аймагай уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие харалга болоо. Тэндэ уран һайханай 20 коллективһээ 700 хүн хабаадалсаа. Урда жэлдэ манай колхозой 23 гэшүүд уран һайханай бүлгэмдэ хабаадалсадаг байһан аад, энэ жэлдэ 47 хүн бэлиг шадабаряа харуулалсаһан байха юм. Энэ хадаа нютагай Соведүүдые, ажахын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые культурно-ажаһуудалай асуудал саг үргэлжэ анхаржа, хүтэлбэрилжэ байхые уялгална гээшэ.

Манай колхоз энэ жэлдэ Культурын байшан, 3 культбаза, 2 улаан булан, бани, колхознигуудай амарха гэр, үхибүүдэй ясли бариха түсэбтэй. Зүгөөр барилгын материалаар дуталдаһан дээрэһээ барилгамнай удаархын аюулда орожо болохо байна. Жэшээнь, тон шухала материалнуудай манда үгы байһанһаа шалтагаалжа, культурын байшангай барилга зогсошоод байна.

Хүдөө нютагуудта клуб, кинотеатр мэтые барюулха талаар Бурядай совнархоз, тэрэнэй мэдэлэй промышленна предприятинууд ямаршье хэмжээ абанагүй. Жэшээнь, Селендума тосхондо энэ үдэр хүрэтэр клуб үгы байһаар. Мүн Гусиноозерскдошье кинотеатр үгы. Тус тосхонуудые клубтай, кинотеатртай болгохын түлөө Бурядай совнархоз эрид шууд хэмжээ абаха зэргэтэй.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд саг үргэлжэ курорт, амаралтын гэрнүүдтэ ошожо амарха, бэеэ аргалуулха аргатай байдаг. Теэд колхознигуудта тиимэ арга боломжо олдохогүй байһаар. Тиимэ дээрэһээ Горячинска, Хираанай адагай курортнуудые бүри үргэдхэжэ, хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь гүйсэд хангажа, ажалшадай амаралтын, үбшэнтэниие эмнэлгын газар болгоо һаа һайн байгаа. Энээндэ республикын Министрнүүдэй Совет анхаралаа табиха ёһотой.

Би арад зоной найдабарида хүртэжэ депутадаар һунгагдаһан ашаяа харюулхын тулада һунгагшадайнгаа культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха зорилгоор амаралтын эрхим гэр богони болзор соо барюулхын түлөө оролдохоб.

Депутат В. И. Семеновой үгэһөө

(Һунгуулиин Галуута нуурай округ)

Галуута нуурай түмэр замай станциин коллектив XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эдэбхи үүсхэл, урма зориг ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Коммунистическэ ажалай бригаданууд олошороо.

Гэбэшье эндэхи тосхоной ажалшадай культурно-ажаһуудалые хангаха талаар дутагдалнууд бии байһаар. Һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээгүүр эдээн тухай хэлсэгдээ һэн.

Манай ОРС-ын магазин кладовой, холодильниггүй, эдеэ хоолой зүйл хадагалха газаргүй дээрэһээ түргэн гутадаг продуктнуудые багаар асарха баатай болодог, ехээр асараа хадаа гутаадаг байна. Эдеэ хоолой зүйл гутаангүй хадагалха кладовой, холодильник бии болгохо тушаа хэмжээн абтанагүй.

Мүн эндэхи дунда һургуули бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. Тэндэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хэшээлэй таһардаггүй дээрэһээ һурагшадтай хэшээлэй һүүлээр хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ аргагүй байһаар. Тэндэ заабол шэнэ һургуули бариха хэрэгтэй болонхой.

Жэлһээ жэлдэ Галуута нуурай тосхоной хүн зоной тоо олошоржо байдаг. 220 хүнэй һууритай мүнөө байһан клубнай ажалшадай культурна эрилтые хангажа шаданагүй, багадана. Шэнэ кинокартинанууд гурбан һараар гээгдэжэ манай клубта хүрэдэг. Тэрээн дээрэһээ клубтамнай олонхи ушарта хатар нааданһаа бэшэ һонирхолтой нааданууд болоногүй.

Улан-Удын театрнуудай артистнар үе үе болоод ерэжэ, зүжэг наада манай тосхоной ажалшадта харуулдаг болоо һаань һайн байгаа.

Мүнөө үедэ түмэр замай станци дээрэ 4 байрын гэр баригдажа байна. Энэ хадаа ажалшадые гэр байраар хангажа шадахагүй.

Манай тосхоной ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха асуудалда республикын Министрнүүдэй Совет анхаралаа табиха ёһотой.

Депутат В. Р. Бояновагай үгэһөө

(Һунгуулиин Баргажанай округ)

Республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта элүүрые сахидаг хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, хүндэтэй дээрэ хүлеэжэ абанхай. Ажалшадай байдалай һайжарха бүри хүн зоной дунда элдэб үбшөөр үбшэлхэ ябадал хараа байса бага болоо. Үнгэрһэн жэлдэ Джидакомбинат, Галуута нуурай шахтанууд, шэлэй завод, сэмбын фабрика болон бусад предприятинуудта үбшэнэй шалтагаанаар ажалһаа һамшалга үсөөрөө.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй һүүлээр хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үргэнөөр үзүүлэгдэдэг болоһон байна. Һүүлэй табан жэлэй туршада 445 оротой 24 больница нээгдээ, фельдшерскэ пунктнууд, колхозуудтахи нарайлалгын гэрнүүд олошороо. Хүдөөгэй медицинскэ эмхи зургаануудта хүдэлхөөр олон мэргэжэлтэд эльгээгдээ һэн. Манай республикада һүүлэй табан жэлэй туршада ерэһэн 332 врачуудай 214-ниинь хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн байна.

Нютаг зонһоо медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ зорилгоор медицинскэ институдта залуушуул эльгээгдэһэн байна. Мүнөө үедэ 300 гаран хүн медицинскэ һургуулинуудта һуралсана. Центральна институдууд болон клиникэнүүдэй дэргэдэ аспирантура ба клиническэ ординатурада 17 врачууд һуража гараа, тэрэ тоодо 1957—1958 онуудта 3 врач медицинскэ наукануудай кандидат болохын тулада диссертаци бариһан байна.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада хүдөөгэй бишыхан больницанууд нии лүүлэгдэжэ томодхогдохо зэргэтэй. Элүүрые хамгаалха эмхи зургаанууд: больница, поликлиникэ, ясли үргэдхэгдэхөөр түсэблэгдэнхэй. Капитальна барилгада энэ үе соо 57 миллион түхэриг хараалагдаа гэхэ гү, али үнгэрһэн долоон жэлэйхитэй сасуулхада 2 дахин шахуу ехэ мүнгэн зөөри һомологдохо.

Гэхэ зуура эмнэлгын газарнуудые үргэдхэжэ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ талаар бүхы арга боломжоёо Элүүрые сахиха республикын министерство гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Ажалшадай дунда медико-санитарна хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Илангаяа малшад болон механизаторнуудта медицинскэ туһаламжа хангалтагүйгөөр үзүүлэгдэнэ.

Үйлэдбэри болон ажаһуудалдаа ариг сэбэрые сахилгада анхарал багаар хандуулагдана. Илангаяа Улан-Удын, Заиграйн, Сэлэнгын, Яруунын, Хориин, Прибайкальска аймагуудай худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой газарнуудта санитарно-һэргылэлгын хүдэлмэри муугаар хэгдэнэ.

Эмнэлгын болон үхибүүдэй эмхи зургаануудай гэр байрануудые барилга Бурядай совнархозой предприятинууд болон республикын колхозуудаар хангалтагүйгөөр хэгдэнэ. Гурбан жэлэй соёлой добтолгоор хараалагдаһан колхозуудтахи нарайлалгын 15 гэрэй хоёрынь лэ (Иволгын ба Сэлэнгын аймагуудта) баригдаа. Закаменай аймагай колхозуудта нарайлалгын 4 гэр баригдаха ёһотой аад лэ, мүнөө болотор нэгэниишье бэлэн болоогүй.

Бичурын, Кяхтын, Түнхэнэй, Тарбагатайн, Прибайкальска аймагуудта медицинскэ, үхибүүдэй нэгэшье эмхи зургаан баригдаагүй. Эдэ аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд хэнэйшьеб туһаламжа хараад миин байнгүй нютагайнгаа арга боломжонуудые хэрэглэжэ, барилга хэхын тула хэмжээ абаха уялгатай.

Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр харуулха

(Хүдөө бэшэгшэдэй суглаанһаа)

Аймагай хүдөө бэшэгшэдэй суглаан Бичура тосхондо боложо үнгэрөө. Эндэ аймагай «Ленинский путь», «Бурят үнэн» газетэнүүдэй хүдэлмэри тухай тоосоон хэгдэбэ. Суглаанда хабаадагшадай зүгһөө олон хүн үгэ хэлэжэ, аймагай болон республикын газетэнүүдэй хүдэлмэриин зарим дутагдалнууд тушаа тогтобо. Тиихэдээ илангаяа газетэнүүдтэ түрүү дүй дүршэл үргэнөөр харуулжа байхыень хүдөө бэшэгшэд хүсэһэн байна.

«Победа» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр А. Лобанов үгэ хэлэхэдээ, залуушуулай дунда колхозойнгоо правлени, парторганизациин ямар хүдэлмэри ябуулдаг тухай тогтоо.

— Колхоздомнай 120 комсомолшууд ажаллажа байдаг. Тэдэнэй дунда коммунистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ эхилэнхэй. Тиигэжэ ахалагша гахайшан, комсомол Н. Некипеловагай даадаг фермынхид коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэдэ хүртөө. Колхоздомнай үшөө хоёр фермэ коммунистическэ ёһоор ажаллаха гэжэ шиидэнхэй. Минии һанахада газетэнүүд залуушуулай энэ шэнэ үүсхэлые дэмжэхэ ёһотой. Тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр харуулагдажа байха зэргэтэй,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

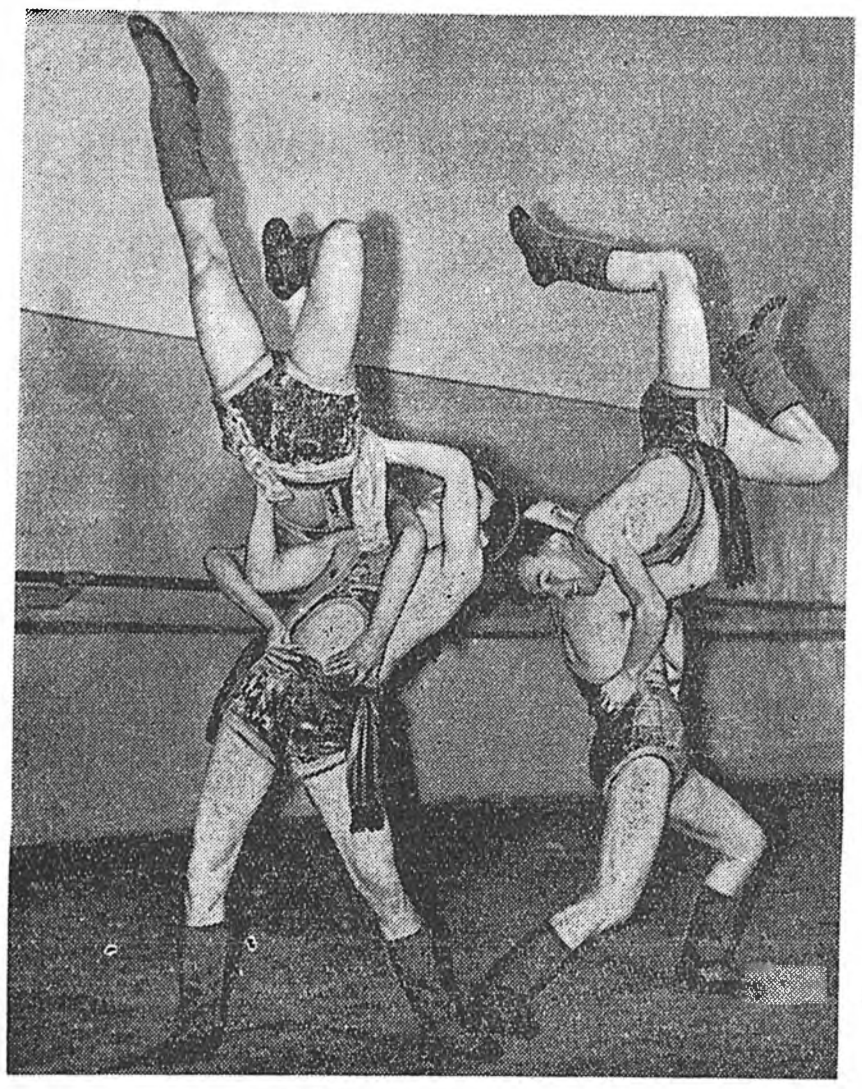
— Аймаг дотор худалдаа наймаан муугаар эмхидхэгдэнхэй, магазинуудта шухала хэрэгтэй эд бараан хомор байдаг. Энэ талаар горьтой шүүмжэлхы бэшэгүүд аймагай газетэдэ толилогдоногүй, хүтэлбэрилхы хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй бэшэгүүд газетэдэ үсөөн толилогдоно. Хүдэлмэриин һайн талые харуулха гээ һаа аймаг соомнай түрүүшүүл олон юм. Теэд манай газетэ тэдэнэй шударгы ажалые багаар харуулна,—гэжэ хүдөө бэшэгшэ нүхэр Степанов шүүмжэлээ.

XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой шубуушан нүхэр Рябов өөрынгөө дүй дүршэл тухай сугларагшадта хөөрэжэ һонирхуулаа. Тэрэ колхоздоо шубуушанаар ажаллаһаар 3 жэл боложо байна.

— Инкубациһаа абаһан дальбараануудые бултыень шахуу дэгжээжэ болохо юм. Тиигэдэгшье гээшэбди. Энээндэ юу хэрэгтэйб гэхэдэ, нэн түрүүн һайн, дулаан байра түхеэржэ абаха шухала. Тиихэдэ станциһаа дальбараануудые абахадаа суудхэһээ үлүү тэндэнь байлгажа болохогүй. Дальбараануудай гарахатайнь сасуу асараад лэ, һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха ёһотой юм,—гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Суглаан дээрэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн нүхэр Куртошин, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Тыкшеев, аймгүйсэдкомой культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Каурова болон бусад үгэ хэлэбэ.

Манай корр.

Бурят искусство, уран зохёолой декадада бэлэдхэл. Бурядай зооветеринарна институдай студентнэр «Барилдаашад» гэжэ хатар харуулхаар бэлдэжэ байна.

Ф. Сорокиной фото.

ЭСЭГЭНЭРЭЙНГЭЭ МЭРГЭЖЭЛЫЕ ХАЛАН АБАНА

«Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө» гэһэн уряатайгаар ажаллажа байһан цех, бригада, халаанууд завод, фабрика бүхэндэ олошоржо байна. Энэ үедэ Улан-Удын судна бүтээлгын заводтошье залуушуулай ажал эршэдэнэ. Заводой ургажа ябаһан залуу үетэн аха нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые халан абажа, эршэмтэй шангаар ажаллажа байхадаа, һаруул һайхан коммунизмда орохоёо бэлдэнэ.

Жэшээлхэдэ, тон зүбөөр хэмжэдэг зэмсэгүүдые заһабарилдаг мастер Николай Ксенофордович Волгожин өөрынгөө баян дүй дүршэлые Леонид хүбүүндээ дамжуулан үгэжэ байдаг юм. Николай Ксенофордович судна бүтээлгын заводто хори гаран жэл соо ажаллахадаа эрхим дүнгүүдые ходо харуулжа, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, магтаалтай болонхой. Тэрэшэлэн Леонидшье оролдосотой бэрхэ слесарь гэлсүүлдэг. Леонид эсэгэтэеэ хамта уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулдаг юм.

Зургаадахи разрядай слесарь Георгий Тимофеевич Глушков ехэ хүбүүн Валериеэ өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаад, мүнөө флодой заһабари дээрэ сугтаа ажаллажа байна.

Үнгэрһэн жэлдэ 10-дахи класс дүүргэһэн Виталий Сокол абынгаа хүдэлдэг цехтэ ажаллахаяа ерээ юм. Тиигэжэ тэрэ эсэгынгээ мэргэжэлые шудалаад, шэнэ суднануудай барилгада ажаллажа байхатаяа хамта заводой электротүхеэрэлгэдэ хүдэлэлсэнэ.

Тэрэшэлэн судна хабсаргагшадай бригадын бригадир Михаил Матвеевич Карпов Николай хүбүүгээ, слесарна участогай мастер Николай Иванович Шангин Владимираа токарьнуудай мэргэжэлдэ һурганхай.

Тиигэжэ судна бүтээлгын заводой үнинэй хүдэлмэришэд гайхамшагта долоон жэлэй асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлэлсэжэ байхынгаа хажуугаар, өөһэдынгөө мэргэжэлдэ хүбүүд, басагадаа эдэбхитэйгээр һургана.

Д. Балданов.

Тобшохоноор мэдээсэхэлэ...

✪ **Федор Иванович Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой мал адуулагша юм. Энэ нүхэр 209 толгой залуу мал харууһалаад, бултыень хүшэ шадал һайнтайгаар ондо оруулжа байна.**

П. Жужаев.

✪ **Улан-Удын Международная үйлсэдэ огородой болон сагаан эдеэ наймаалха шэнэ магазин нээгдэбэ.**

И. Елшин.

✪ **Хоринн дунда һургуулиин һурагшад 1959—1960 онуудай һуралсалай жэлдэ хэрэглэгдэхэ табан зуун кубометр түлеэ бэлдэбэ. Олоһон мүнгөөрөө һургуулиингаа дэргэдэ спортивна зал барюулха байна.**

С. Цынгунов.

А, БАДАЕВ

ГОРХОХОН

Эгсэ хадын оройһоо
Эхиеэ абажа,
Шэрэнгитэ бүтүү ойһоо
Шоршогонон гаража,
Һабаһаа жэл бүхэндэ
Һэмээхэн билтаран,
Миин туһагүй, элдэндээ
Мүрэндэ шудхаран,
Һаладаг байгаа ондогорхон
Һайхан тунгалаг горхохон.

Хүрзэ бариһан залуушууд
Ханхинаса дуулаад,
Хүдэлжэ, эхилбэ эрид шууд,
Хамсыгаа шуугаад.
Тиишэ иишээ һубагуудай
Татагдаһан гээшэнь!
Зэмсэгтэй уран гарнуудай
Зааһан лэ тээшэнь
Хүхюутэй урдаба омогорхон
Хүйтэн сэбэр горхохон.

Урданһаа ангаһан дайда
Ундалжа амидыраад,
Зундаа долгилоо далайдал
Захагүйгөөр халюураад.
Амидаралай түлөө наһаяа
Андалдангүйгөөр үгэһэн,
Газарһаа абаһан уһаяа
Газартань үргэһэн
Хүнүүдтэ жэшээ болохо
Хэтэдээ мүнхэ горхохон!

САД СЭСЭРЛИГ ТАРИЯ

Хабартаа, намартаа манай Сэлэнгын лесопитомнигой конторoop хүн зон дүүрэдэг. Тэдэнэр үрэ жэмэстэ модоной эшэ эрижэ ерэдэг юм. Нэгэтэ тулууртай үбгэжөөлэй эндэ байжа байхые хараад: «Сэсэрлиг тарихатнай гү» гэжэ асуубаб. Намайе гайхан татаад, иигэжэ харюусаа һэн: «Сэсэрлигэй ургажа, үрэ жэмэс үгэжэ байхада, үе мүсэмнишье ургалсаһан шэнги байдаг. Социализм байгуулалсааб. Коммунизмын үедэ ажаһууха золтой аша гушанартаа шэнэ сэсэрлиг тарихам. Үбгэн эсэгымнай гараар таригдаһан сэсэрлиг гэжэ дурдажа, домогложо байха бшуу»...

Манай үе сагай хүнэй сэдьхэлынь сэсэрлиг шэнги бшуу. Бүхы ажабайдалайнгаа өөрөө сэсэрлиг мэтэ боложо байхада, айл бүхэнэй сэсэрлигтэй болохоёо хүсэдэгынь ёһо ха юм.

Манай Сэлэнгын лесопитомник ажалшадай эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Үлир, вишни, груша, сливэ, крыжовник, мүн шасаргана, зэдэгэнэ, үхэр нюдэн гэхэ зэргын жэмэсүүдэй эшэ дуталдана. Дээрэ тоологдоһон олонхи ургамалнууд Байгал шадарай байгаалиин уларилда амидаржа шададаггүй гэһэн буруу бодол бии. Үнэндөө ха даа үрэ жэмэстэ ургамалнууд республикымнай алишье аймагта ургаха байха. Эрдэмтэ Т. М. Малик Улан-Удэһээ нилээд хойгуур байһан газарта айхабтар мандагар, амтатай яблока ургуулжа шадаа юм. Тиимэ хадань, республикын урда аймагуудта юундэ яблока ургуулжа болохогүйб? Ушар иимэһээ айл бүхэнийе сэсэрлигтэй болгохо гэжэ оролдохоһоо гадна, гурбан жэлэй соёлой добтолгын үедэ тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо зорилгоор 2—3 аймагай ажалшадые, эмхи зургаануудые хангажа шадахаар лесопитомнигуудые эмхидхээ һаа, садоводуудые һургаха 1—2 һарын курса Улан-Удэдэ нээгээ һаа—гаргашаяа харюулха һэн. Эрхүүгэй областьдо иимэ хэмжээ-ябуулга бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Хүршэнэрһөө ехээр хожомдохогүй, һайн үүсхэлыень дэмжэхэ байгаабди. Хүдөө ажахын министерство энэ хэрэгтэ анхаралаа табиг лэ. Гэхын дашарамда, иимэ дурадхал оруулха байнаб:

Кабанск тосхоной хажууда Пашинска аралнууд гэжэ бии. Тэндэхи байгаалинь хуурай газарайхиһаа ханигүй урин, ургамалай амидаралда айхабтар таатай—Сибириин зэрлиг яблонинууд томоор ургажа байдаг. Байгалай уһанай уурал хабар, намарай хүйтэнһөө ургамалнуудые халхалдаг байгаа юм. Намартаа Байгал удаан хүрэнэгүй. Тиимэһээ Пашинска аралнуудта дулаан байдаг. Тэндэ үрэ жэмэстэ ургамалнуудые таридаг болоо һаа, үльгэр туужада хэлэгдэдэг шэнги сэсэрлигтэй болохо һэмди гэжэ һанахаар.

Хаа хаанагүй сэсэрлигтэй болохо гээшэ коммунизм байгуулгын ажалшадай амарха, сэнгэхэ эрилтын шухала асуудалнуудай нэгэн мүн.

И. Грибченко,
Сэлэнгын лесопитомнигые даагша.

Хитад орондо

ШАНХАЙН БУЛАД ШУДХАГШАДАЙ УЯЛГА

Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Шанхайн металлургнууд энэ жэлдэ 1,6 миллион тонно булад шудхан гаргаха уялга абанхай. Харин тиихэдэ нёдондо жэлдэ эндэ 1,22 миллион тонно булад абтаһан байна.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдожо, металлургнууд һайн амжалта туйлана. Январь һарынхитай сасуулбал, февраль һарада 7,8 процент ехэ булад шудхагдаба. Энэ үе соо олон шэнэ янзын продукци, тэрэ тоодо молибденовэ булад үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

ТҮМЭР ХАРГЫН БАРИЛГА

Ланьчжоу-Цинхай хоорондохи 700 километр утатай түмэр харгын шэнэ участок дээрэ барилгын хүдэлмэри эхилбэ. Шэнэ харгы Цинхай провинциин түб Синин хотые нефтеэр баян Цайдамай районуудтай холбохо юм.

Тиихэдэ Пекин-Гуанчжоу, Тяньцзинь-Шанхай гэжэ Хитадай гол шухала магистральнуудаар хоёрдохи харгы түргэнөөр табигдажа байна.

Мүн урда Хитадай Хайнань гэжэ ольторог дээрэ хамта дээрээ 250 километр утатай түмэр харгынуудай барилга эхилээ.

МАШИНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Шаньси провинциин Тайюаниин хүндэ машина бүтээдэг завод дээрэ Хитадта эгээн томо «760» гэжэ нимгэн түмэр гаргаха прокатна стан бүтээгдэбэ. Энэ стан жэлдээ 30—50 мянган тонно продукци үгэхэ хүсэтэй юм.

ХЛОПОК ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Ороной хлопок таригшад энэ жэлдэ 50 миллион центнер хлопок ургуулха зорилго урдаа табяад, тарилгада эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна.

Байгша ондо 6.600 мянган гектарта хлопок таригдаха гэхэ гү, али бүхы талмайнь нёдондо жэлэйхиһээ 1 миллион гектараар үргэдхэгдэхэнь. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүд заһабарилагдана, үрэһэ хүрэнгэ бэлдэгдэнэ.

СҮЛ ГОБИ ГАЗАР АШАГЛАГДАНА

Арадай засагай жэлнүүдтэ Хитадта 63 мянга гаран гектар сүл гоби газар уһалагдажа, 1,5 миллион гектар талмай дээрэ модод таригдаба. Энэ хадаа ороной байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха агууехэ түсэбэй эхин гээшэ.

Хитадай газар дайдын 11 процентнь гэхэ гү, али нэгэ миллион шахуу дүрбэлжэн километр талмай сүл гоби болоно. Мүнөө үедэ КНР-эй наукануудай академиин дэргэдэ сүл гоби шэнэдхэн хубилгаха талаар тусхай бүлэг байгуулагдаа. Энэ бүлэг ороной сүл гобинуудые бүхы талаһаань ойрын жэлнүүдтэ шэнжэлжэ дүүргэхэ юм.

УРДА ХИТАДТА НҮҮРҺЭНЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ХҮГЖЭНЭ

Энэ жэлдэ Хитадай урда провинцинуудта нүүрһэнэй промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Гуандун провинцида жэлдээ хамта дээрээ 13 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ 84 шахтанууд баригдажа дүүрэхэ юм.

Чжанпинска нүүрһэнэй шахтанууд (Фунцзянь провинциин нүүрһэнэй эгээн томо база) байгша ондо 580 мянган тонно нүүрһэ үгэхэ байна. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ 19 дахин ехэ болоно.

ҮДЭШЫН ҺУРГУУЛИНУУД БАЙГУУЛАГДАНА

Хойто Хитадай промышленна гол хото болохо Тяньцзинда 989 үдэшын һургуулинууд байгуулагдаа гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ. Эдэ һургуулинуудта 460 мянган хүдэлмэришэд һуралсана.

1957 ондо эндэ 220 һургуулинууд хүдэлжэ, 1959 мянган хүн һурадаг байгаа.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

Америкын Холбоото Штадууд. Ажал бэдэрэн орон соогуураа зайжа ябадаг [...] зуун хүдэлмэришэд Невада штадта хүдөө ажахын хүдэлмэри хэхэеэ ерэһэн [...] хүндэ хүшэр байдалда өроо. Таряа хуряалгын хүдэлмэри хаһа саг [...] эхилээгүй, тиихэдэ ондоо хүдэлмэри үгы байшоо. Тэдэнэй гэр бүлыхид [...] байдалда ороһон байна. **Зураг дээрэ:** Сантос Лопессой бүлынхидтэй репортё[...] рэлдэжэ байна. Лопес 14 үхибүүдтэй. Бүлэнь фермерһээ саг зуура хэр[...] тулада абаһан палатка соо байрланхай.

Ассошиэйтед Прессэй [...]

Турцида Советскэ Союз экономическа туһаламжа үзүүлнэ

СТАМБУЛ, мартын 25. (ТАСС). Советскэ Союзай туһаламжаар Турцида шэлэй завод бариха тухай хэлсээ «Техноэкспорт» гэжэ Бүхэсоюзна нэгэдэл, Турциин «Иш Банкасы» гэжэ банк 1958 ондо баталаа һэн.

Барилгын проектые «Иш Банкасын» түлөөлэгшэдтэй зүбшэхын тулада советскэ хэдэн мэргэжэлтэд мүнөө Стамбулда ерээд байнхай. Тус проектые хаража үзөөд, турциинхид тэрэниие һайшаагаа.

Энэ заводые Тузлада (Стамбул шадар) бариха гэжэ шиидхэгдээ. Мүнөө үесын советскэ бүтээс[...] тэй техникээр тус завод ханга[...] юм. Олонхи хүдэлмэринь он[...] руулагдаха. 1961 оной эхээр [...] прияти ашаглалгада оруулагд[...] хараалагданхай. Завод жэлэй[...] ша соо 7,5 миллион дүрб[...] метр сонхын шэл бүтээжэ га[...]

Заводой түхеэрэлгэнүүд, [...] локонструкци болон черт[...] дые Советскэ Союз үгэхэ [...] Завод барилгада совет мэрг[...] тэд хабаадалсаха. Зарим түх[...] гэнүүдынь Турцида абтаад [...] Барилгын хүдэлмэри һаяар эх[...]

Ирагай премьер-министр Касем пресс-конференци

БАГДАД, мартын 25. (ТАСС). Ирагай премьер-министр Абдель Керим Касем нютагай болон гадаадын оронуудай журналистнуудта зорюулан үсэгэлдэр пресс-конференци хээ. Ирагай правительствын гадаадын болон дотоодын политикын асуудалнуудта, Мосулда болоһон һүүлшын событинуудта, Ирагай нефть тухай асуудалда тэрэ тогтоһон байна.

Ирагай революциин зорилгонууд тухай—ирак арадые хархис ёһо гуримай дарлалтаһаа, мүн гадаадын колонизаторнуудай эзэмдэлгэһээ сүлөөлгэ тухай дурдаха зуураа, революциһаа хойшо эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай замаар Ирак хүгжэжэ байна гэжэ Касем хэлээ. «Революциин болоһоной ашаар Ирак эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай гүрэн болоод, тэрээнтэй хүршэ һуудаг бусад оронуудай сүлөөтэй болохо нүхэсэл боложо үгэнэ» гэжэ тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Ирагай правительствода бэрхэшээлнүүд олоор тохёолдоно гэжэ Касем заагаа. Мүнөө үедэ арад зон экономическа талаараа бэрхэтэй байдалда байһаар. Гэбэшье «баян аад, дулдыданги байнхаар, үгытэй аад, эрхэ сүлөөтэй байгаа һаа дээрэ» гэжэ премьер-министр он[...] тэмдэглээ. Саашадаа ирак [...] эрхэ сүлөөтэй байхаһаа гадна, һайн байдалтай болохо гэжэ [...] мэдүүлһэн байна.

Энээнһээ уламжалан Ирагай [...] вительствын абажа байһан хэ[...] ябуулганууд тухай тэрэ һану[...] Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай [...] орон дотор барилга ехээр [...] байна. Тэрэнэй бэелүүлэгдэхэ[...] хада, хүн зон таарамжатай [...] гэр байратай, амидаран һү[...] шухала болохо юумэтэй болох[...]

Нефтиин асуудалаар Ир[...] правительствын политика [...] Касем саашань хэлээ.

Ирагай правительствын гад[...] политика тухай хэлэхэдээ, И[...] Республикада, тэрэнэй хүтэ[...] лэгшэдтэ харша ябуулгануудай [...] лэй үедэ бүри ехээр хэгдэдэг [...] бошье, араб арадуудые эб [...] гүй болгохые Ирагай правит[...] во эрмэлзэнэ гэһэн хэбэртэйгээ[...] дүүлгэнүүдэй хэгдэдэг болоб[...] араб оронуудай арадуудай а[...] һада зорюулан, арабуудай [...] нэгэдэлгые бэхижүүлхэ полит[...] Ирагай правительство сааш[...] үргэлжэлүүлхэ гэжэ премье[...] нистр заагаа.

Лондондо бусажа ерээд байхадаа Макмилланай хэһэн мэдүүлгэ

ЛОНДОН, мартын 25. (ТАСС). Англиин премьер-министр Гарольд Микмиллан Вашингтонһоо Лондондо үсэгэлдэр үдэшэ орой болоһон хойно бусажа ерээ.

Лондоной аэропорт дээрэ Макмиллан мэдүүлгэ хэхэдээ, иигэжэ онсолон тэмдэглээ. «Берлин болон Германиин ерээдүй тушаа Советскэ Росситай баруунай союзнигуудай һанамжын ехээр алгасалдадаг болобошье, эдэ асуудалнуудые али нэгэ талын ябуулгаар бэшэ, харин хэлсээ хэжэ гуримшуулха хэрэгтэй гэжэ шиидхэгдэһэн байна».

«Эдэ горьтойхон асуудалнуудые хүсэ хэрэглэн бэшэ, харин хэлсээ хэжэ гуримшуулха шухала байһые бидэнэр мүнөө бултадаа мэдэрээд байнабди. Тиимэһээ хэлсээ яажа үнгэргэхэ тухай бидэнэр һаяы[...] соо хүсэдөөр үгэеэ ойлголсо[...] дахабди гэжэ би тоолоноб» Макмиллан саашань хэлээ.

«Мүнөөнэй уласхоорондын [...] далнуудые гуримшуулхые үнэ[...] хэнһөө хүсэн бидэнэр хэлсэ[...] ёһотойбди. Бидэнэр зүб юумые [...] шууд хамгаалха ёһотойбди. Т[...] дээ бидэнэр асуудалнуудые [...] хэлгэдэ үнэн зүб бодолтойгоо[...] даха ушартай болонобди.

Бидэнэр бултадаа—зүүн [...] баруун оронууд—эб найра[...] хангахые хүсэнэбди. Алишье [...] өөрынгөөл ашаг туһые б[...] талха ёһогүй. Үнэн зүб бо[...] булижа гарахыень бидэнэр [...] ёһотойбди» гэжэ Макмиллан [...] гөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, бурят хэлэ шэнжэлэлгэдэ зорюулагдаһан научна сесси мартын 27-ной пятницада, 19 часта Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай байшан соо (Кировэй үйлсэ, 27.) болохо байна. Сессиин программа:

1. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин БКНИИ-гэй хэлэ, бэшэгэй таһагай 1959—1965 онуудта бэелүүлхэ гол зорилгонууд (элидхэлшэ И. Д. Бураев);

2. Бурядай багшанарай институдай бурят хэлэнэй, литературын кафедрын ойрын жэлнүүдтэ научно-шэнжэлэлгын хүдэлм[...] зорилгонууд (элидхэлшэ [...] Амоголонов);

3. БКНИИ-гэй нютаг нюта[...] лэ шэнжэлхэ экспедициин 19[...] до хэһэн хүдэлмэриин дүнг[...] хай (элидхэлшэ У. Ш. Донд[...]

Сессиидэ хабаадахые хүс[...] уригдана.

БКНИИ-гэй хэлэ, бэшэгэй [...]
Доржо Банзаровай нэрэ[...]
БГПИ-гэй бурят хэ[...]
литературын кафе[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00995. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №